

A BERZSENYI DÁNIEL GIMNÁZIUM

Budapest XIII., Huba utca 7. sz.

ÉVKÖNYVE

az 1972/73-as iskolai évről
a gimnázium fennállásának 115. évében

Közzéteszi:

KÁLMÁN FERENC

igazgató

Budapest, 1973

ISKOLÁNK 115 ÉVE

1858. augusztus 21-én érkezett az uralkodótól, Ferenc Józseftől Conrad pesti polgármesterhez az a leirat, amelyben elrendelte gimnáziumunk felállítását. A polgármester a mai Vigadó helyén állott Redout első emeletének egyik részét jelölte ki az iskola otthonául. A tanári kart a budai és pesti középiskolákból toborozták. 1858. október 4-én nyílt meg a négyosztályos Pesti Császári-Királyi Gimnázium (K. K. Gymnasium in Pesth). A megnyitó ünnepségen Haás Mihály c. püspök német nyelven mondott ünnepi beszédet, melyben azt adta az iskola feladatául, hogy „német kitartást, német türelmet, német tudományt és német műveltséget” nyújtson diákjainak, tanárai „német hűséggel, német odaadással” azon legyenek, hogy a rájuk bízott feladatot a leglelkismeretesebben teljesítsék.

Az októberi diplomával beállott fordulat azonban hamarosan véget vetett a Bach-korszak németesítő törekvéseinek és kedvezően hatott — a már a megnyitás évében nyolcosztályos gimnáziummá bővült — iskolánk nemzeti szellemben való fejlődésére. 1861-ben a Helytartótanács — a tanári testület javaslatára — bevezette a magyar tanítási nyelvet. Az iskola magyarrá válásával működésének új korszakába lépett. Nemzeti szelleme mellett jellemző volt rá, hogy tanárai között mindig szép számmal akadtak (pl. Ady Lajos, Benedek Marcell, Cherven Flóris, Kempf József, Luttor Ignác, Marót Károly, Mező Ferenc, Somorjai Ferenc, Szentpétery Imre, Szinnyei József, Vajthó László és sokan mások), akik koruk társadalom- és természet-tudományának, művészetének haladó irányzatait képviselték, sőt művelték, a haladó tudományos nézeteknek és társadalmi eszméknek sikeres terjesztői voltak az új gondolatokra mindig fogékony ifjúság között. Hatásukra diákjaink közül igen sokan váltak a tudomány, a művészet és a közélet zászlóvivőivé, nem kevesen (pl. Alexander Bernát, Bálint György, Gellért Endre, Károlyi Mihály, Rózsa Ferenc, Stromfeld Aurél) kezdeményező tanáraikat is túlnőtték, ezzel is ösztönzést adva nekik további munkájukhoz. Az egyes tantárgyakon kívül elsősorban az ön-

Felelős kiadó: Kálmán Ferenc
Felelős szerkesztő: Dr. Balogh Endre

733279 FNYV 11. Fv.: Szalay László

képzőkör, a matematikai és a természettudományos körök voltak eszközei, illetve műhelyei tanítványaink fejlődésének.

Gimnáziumunk az elmúlt évszázadban több ízben változtatta helyét és nevét. A Redout épületéből 1868-ban a Semmelweis (Újvilág) utca 23. szám alá költözött. 1874 őszétől 1876 őszéig a Dohány- és Akácfa utcák kereszteződésének északnyugati sarokháza volt az otthona. 1876 őszétől 1952. augusztus végéig — két év megszakítással — az V. kerületi Markó utca 29—31. sz. alatti épületben működött, 1920 óta Berzsényi Dánielt választva névadójának. 1941-ben a Vallás- és Köznevelési Minisztérium a két Markó utcai gimnáziumot, a Berzsényit és a Bolyait, összeolvasztotta, és az egyesítés után a megszűnt Bolyai épületében, a Markó u. 18—20. sz. alatt helyezte el. 1943-ban azonban a Berzsényi ismét visszaköltözött eredeti épületébe, a megszűnt Bolyai gimnázium épületében pedig a Bolyai Szövő-Fonó Ipariskola alakult meg. 1952-ben iskolánk a XIII. kerületbe, a Gömb u. 53. sz. alatti általános iskola épületébe költözött, egyúttal koedukált gimnáziummá szervezték át. Az iskola áthelyezésére azért került sor, mert a XIII. kerületnek korábban egyetlen gimnáziuma sem volt. A felszabadulás utáni kísérletek egy angyalfüldi gimnázium alapítására, tapasztalatok és hagyományok hiányában, kudarccal végződtek. Ezért vált szükségessé, hogy egy nagyműtű, a felszabadulás előtt is haladó szellemű, jelentős pedagógiai tapasztalatokkal rendelkező gimnázium kerüljön Budapest legnagyobb munkáskerületébe. Erre a célra csakis a Berzsényi Gimnázium jöhetett számításba, hiszen a kerület középiskolásainak legnagyobb része eddig is a Markó utcába járt. Az átköltözés tehát nem volt „hagyománysértés”, hanem egy régi, nagy hagyományokkal rendelkező iskola életének megújulása, a legszebb feladatvállalás a szocialista köznevelés érdekében. A feladat sikeres teljesítését igazolja az a tény, hogy a Berzsényi meggyökeresedett új környezetében, napjainkban már Angyalfüld tősgyökeresnek tekintett közkedvelt gimnáziumává vált és a felsőoktatási felvételi vizsgák, az országos és nemzetközi tanulmányi versenyek eredményei alapján az ország legjobb gimnáziumai között tartják számon.

1955. nyarán költöztünk jelenlegi otthonunkba, a XIII. ker. Huba utca 7. sz. alá, ahol a Vendéglátóipari Szakközépiskolával közösen használjuk az épületet. 1957-től 1964-ig a Berzsényi kizárólag leányiskolaként működött, 1964 óta ismét koedukált gimnázium. Jelenleg tanulóinknak kb. fele fiú, fele leány.

A TANULÓIFJÚSÁG ÉS A TANÁRI TESTÜLET KÖZÖS MUNKÁJA

KISZ-SZERVEZETÜNK AZ 1972/73-AS TANÉVBEN

Ebben a tanévben kiemelt feladatunk volt iskolai szervezeteink vezető testületeinek újraszervezése. A küldötttervezetet március elején tartottuk, ezt megelőzően már új alapszervi vezetőségek alakultak, a küldöttközgyűlésen az iskolai KISZ-bizottságot és a végrehajtó bizottságot választottuk meg.

A távozó testületek leköszönésük előtt beszámoltak a végzett munkáról, a küldöttekkel alaposan megtárgyaltuk az eredményeket és a hiányosságokat. Az új KISZ-bizottság legfontosabb feladata, hogy az alapszervi munka színvonalát emelje, erősítse az alapszervek és az iskolai KISZ-bizottság, valamint a végrehajtóbizottság tartalmasságát.

Iskolai szintű rendezvényeink közül az első félévben megtartott Diákszövetség emelkedett ki, amelyen az iskola KISZ-tagságának képviselői megvitatták az ifjúsági törvénnyel kapcsolatos problémákat, az iskolai élet demokratizálódásának lehetőségeit. A Diákszövetség és az iskola vezetősége elhatározta, hogy diákfórumot teremtenek, amelyeken az iskola vezetői aktuális kérdésekről tájékoztatják az iskola diákságának képviselőit és az érdeklődőket. A tanév során két diákfórumot tartottunk, amelyeken belső problémákon kívül — többek között — a megváltozott érettségi-felvételi rendszerről, a tananyagcsökkentésről, az új rendtartásról és a fakultatív tantárgyakról kaptak tájékoztatást az érdeklődők.

Megindítottuk a jövő tanév munkájának előkészítését is. Legfontosabb feladatunk a vertikális (vegyes életkorú) szervezeti formára való áttérés megvalósítása lesz. A munka előkészítése az 1973. augusztus 15—22 között megtartott aktívaképző táborunkban történt meg.

A fentiek mellett KISZ-szervezetünk tevékenyen kivette részét a szakkörök szervezéséből és munkájából, az iskola nagy rendezvényeinek (házi pályázatok, versenyek, vetélkedők, iskolanapok, ünnepélyek, megemlékezések, ballagások, stb.) lebonyolításából. Ezekről az évkönyv megfelelő helyén esik szó.

Dobos Gábor

Az alábbiakban néhány jól sikerült érettségi dolgozatot közlünk az irodalomból, kissé abból a meggondolásból is, hogy a jövőben érettségiző diákjaink számára ösztönzést adjunk. A dolgozatok vázlatait helymegtakarítás céljából elhagytuk.

GUTTMANN ANGÉLA IV/C:

Tétel:

„Csak az olvassa versemet,
Ki ismer engem és szeret...” (József Attila)

Egy szabadon választott költemény alapján indokolja meg:

Legkedvesebb költőm: József Attila

Az „Ars poetica” alapján

Ha ismerek és szeretek egy költőt, nagyon sokrétű kapcsolat van vele. Azt hiszem, hogy használhatom a kapcsolat szót, mert nem teljesen egyoldalú dologról van szó, hiszen a költő azzal, hogy kiadatja verseit, egy kicsit nekem is nyújtja a kezét. A legkedvesebb költő az, akivel ez a kapcsolat a legösszetettebb, akit mindig újra és újra felfedezünk, aki újat mond, és akinek verseiben megtaláljuk a bennünk levő, de még nem kiforrott gondolatokat, akiről sohasem mondhatjuk azt, hogy tökéletesen ismerjük.

Azért választottam az Ars poeticát, mert úgy gondolom, hogy így maradok leginkább hű József Attilához. Ha arról akarok írni, hogy miért szeretem, el kell mondanom azt, hogy milyennek látom, s itt számomra nagyon fontos az Ars poetica. Egyrészt azért, mert József Attila sohasem csapja be önmagát, másrészt azért, mert abból, hogy mit tart fontosnak önmagából és a világból, megismerhetjük értékrendjét. Az Ars poeticában mondottakat József Attila hitelesíti egész költészetével és életével. Az itt felmerülő motívumokat sok más versében megtalálhatjuk, ezeket összehasonlítva, ellentmondásokat és egységüket vizsgálva képet kaphatunk rendkívül összetett gondolkodásáról.

„Költő vagyok — mit érdekelne
engem a költészet maga?”

Ezzel a tulajdonképpen felháborító mondattal kezdődik a vers, de az utána következő kép máris rendet teremt:

„Nem volna szép, ha égre kelne
az éji folyó csillaga.”

József Attilában nincs elfogultság sem önmaga, sem a költészet iránt, de egyáltalán semmi iránt, ő mindig mindent a helyére tesz, olyan világot teremt, amelyben minden azért van, mert kell lennie, mert szükség van rá, olyat, mint a természet. Nem véletlen, hogy ez a kép is éppen természeti, ezért is fogadjuk el megcáfolhatatlan érvként. A következő két versszak képei a költő és a valóság kapcsolatát fogalmazzák meg:

„Az idő lassan elszivárog, ...” — így kezdődik a második versszak, és a mozgás, a folyékonyság (tej, forrásvíz) képei jelennek meg előttünk. A változást, a megfoghatatlanságot, a tisztaságot jelentik ezek számomra. „Nem lehet kétszer belépni ugyanabba a folyóba” — Hérakleitosz szavai jutnak eszembe, s hogy a költő ezt fogadja el, a változást, s a valóságot:

„...nem lógok a mesék tetején,
hörpintek valódi világot,
habzó éggel a tetején.”

A világ szépe mellett megjelenik szennye is, és ebből kell kilépnie a költőnek. Támaszt ehhez az értelem ad, és éppen ennek szinonimái jelennek meg a legtöbbször a versben: okos, értelem, ész, tudás, szellem.

„En túllepék e mai kocsmán,
az értelemig és tovább!”

S ez a túllépés nem elvonulást vagy elfordulást jelent, hiszen akkor a költő megtagadná önmagát. A túllépés egy olyan élet megfogalmazását jelenti, amely önmagában hordoz mindent, amit a lét jelent:

„Ehess, ihass, ölelhess, alhass!
A mindenséggel mérd magad!”

Ez a két sor számomra a szépséget, a szabadságot, az ember korlátlan lehetőségét, nagyságát jelenti, s a nyugalmat is. A mindennapi élet cselekvéseit megfogalmazó igék után a mindenség fogalma olyan tág teret nyit, hogy bizonyára soha sem tudom teljesen felsorolni azt, amit számomra jelent ez a két

sor. Ennek az életnek egyetlen feltétele a szabadság, a valódi szabadság:

„Sziszegve se szolgálj aljas,
nyomorító hatalmakat.
Nincs alku — én hadd legyek boldog!”

Az aljas, nyomorító hatalmak kiszolgálását a hallgatás is jelentheti, József Attila azon kevesek közé tartozott, akik ezt már 1937-ben is tudták:

„Én nem fogom be pörös számat,
A tudásnak teszek panaszt.”

S a panasz mindenki nevében szól, aki kiszolgáltatott, kiszákmányolt, akik benne élnek a költőben, s akikben benne él a költő, még akkor is, ha nem olvasták verseit, mert sokkal mélyebb a kapcsolat köztük:

„rám gondol, szántván a paraszt;
engem sejdít a munkás teste
két merev mozdulat között”.

S még abban a világban is „hol táborokba gyűlt bitangok” üldözik verseit, József Attila felül tud emelkedni indulatain, nemcsak azért, mert vannak „testvéri tankok”, hanem azért is, mert ilyenkor sem felejt el azt, amit a „Világosítsd föl gyermeked” c. versben írt:

„Világosítsd föl gyermeked: a harmaiák emberek,
A boszorkák, kofák, kasok. — Csahos kutyák nem farkasok.”

Ez a humanizmus az, amely az utolsó versszak konzekvenciájához eljuttatja József Attilát:

„Én mondom: Még nem nagy az ember.
De képzeled, hát szertelen.
Kísérje két szülője szemmel:
A szellem és a szerelem!”.

Az a hit, hogy az ember valamikor nagy lesz, sohasem hagyja el. Nem átkozza a világot még akkor sem, amikor már biztosan tudja, hogy tönkrement, hogy „tűzhelyet, családot már végképp másoknak remél”, de másoknak még utolsó versében is remél. Ugyanebben a versben (Íme, hát megelétem hazámat...) írja:

„Mióta éltem, forgószélben
próbáltam állni helyemen.
Nagy nevetség, hogy nem vétettem
többet, mint vétettek nekem.”

De mégsem vétett nemhogy többet, de egyáltalán nem, s éppen ő óvta ettől mindig az embereket.

„Forrást kutat, nem vért itat
A szabadság a szerelem”

— írja egy másik versében, ezzel ismét mindenkinek megadva a lehetőséget az életre.

Ezért szeretem József Attilát. Szeretem, mert mindig látta a dolgok ellentmondásait, mert konzekvens volt önmagához, mert bölcsőbb volt egy aggastyánnál, s mégis olyan volt, mint egy gyerek. A következő vers fejezi ki számomra a legjobban az imént felsoroltakat:

„Miért legyek tisztességes? Kiterítenek úgyszólván!
Miért ne legyek tisztességes! Kiterítenek úgyszólván!”

PADÁNYI ÉVA IV/A:

Tétel:

„Csak az olvassa versemet,
Ki ismer engem és szeret...”

(József Attila)

Egy szabadon választott költemény alapján indokolja meg:

Legkedvesebb költőm: Ady Endre

Ady szerettette meg velem a költészetet. Az ő versei alapján kezdtem érezni magam is a versek szépségét, dallamát, s végre sikerült elfelejtenem azt a nyomasztó érzést, amit az általános iskolai „verselemzések bevágása” jelentett. Végre én találhattam meg azt a pár sort vagy gondolatot a versben, amivel azonosulni tudtam. Rájöttem, hogy az a Janus Pannonius-i gondolat, hogy „Nézz körül, és ne feledd, hogy hú fia légy a jelennek” mennyire fontos a költőknél, mennyire meghatároz egy emberi magtartást. Ez az idézet senki másra nem illik úgy, mint Adyra. Korának hú fia volt ő, de anélkül, hogy szónokká vált volna. Általános emberi, társadalmi igazsága a jövőhöz is szól, épp ezért mondhatja el magáról:

„Ifjú szívekben élek, s mindig tovább,
Hiába törnek életemre
Vén huncutok és gonoszok ostobák,
Mert életem millió gyökerű”.

Valóban igaz, hogy Adyt soha nem fogják elfelejteni, mint ahogy Petőfit és József Attilát sem. Mindhármukat összefogja a lázadás szelleme, a „megnemelégedés” a jelennel, a küzdelem, a harc egy jobb jövőért. E három költőnek neve szinte egybeforrt az „új” szó minden mélyebb jelentésével.

Ezt a gondolatot fejezi ki a „Hunn új legenda” c. Ady vers is, amely szinte összegezze a költő gondolatvilágának és egyben forradalmi hangú nyitánya egy új kornak. Ez a kor merőben mást ígér, mint amilyet a századvég milleneumi ünnepek köré szőtt „álboldogsága”, mellveregető hazafisága. Ady döbbsenti rá Magyarországot, hogy a 67-es kiegyezés utáni „nagybirtokos nyugalom” csak látszólagos, s hogy az „aranykor” illúziója hamis, a társadalmi ellentmondások elmélyülése a haladás szükségességét sürgeti.

„S életük ez a mérsékelt csodának,
Miben mégis ős állandóság vágtat,
Hunn, új legenda, mely zsarnokin éltetik.”

A költő versét saját személyéből indítja el, s ismét azt a gondolatot veti fel, ami egyrészt összekapcsolódik az „Ifjú szívekben élek” fő motívumával s aminek gyökerei a korban találhatók, mellyel a költő kénytelen szakítani.

„S életemnek nézői csak a maiak”

Ady nem azonosul korával, de ez a különválás nem ugyanaz, mint Babits vagy Kosztolányi „elefántcsonttornya”, nem passzív elfordulás, hanem aktív cselekvés. Bírál és ostromoz, mert jobbat akar.

„Mit bánom én, hogy Goethe hogy csinálja,
Hogy tempóz Arany s Petőfi hogy istenül.”

és a

„Bennem a szándék, sok százados szándék,
Magyar bevárás, Őrverte ajándék”

gondolatának egysége megbonthatatlan, Ősi, magyar „úri daccal” harcol a tiszta költészetért, a tiszta jövővért.

Nem Petőfi és Arany ellen tiltakozik, hanem az Arany és Petőfi epigonok ellen, akik a népies költészetből csak a formát veszik át, s nem töltik meg igazi tartalommal. Adynak a ma-

gyar irodalomban valóban nem voltak „ősei, sem boldog utódai”, az ő gondolatait lehetett esetleg folytatni, de érzéseit soha, „korának minden ellentmondását tükrözi” — írja róla Lukács György. Egy új nemzedék sorsának „sommázata” az övé, a Nyugat első nemzedékének, amely az ő sorsából nőtt ki, az ő problémáikat, útkeresésüket, tévelygésüket és szenvedésüket tükrözi Ady:

„Zsinatokat doboltam, hogyha tetszett
S parancsoltam élükre seregeknek
Hangos Dózsát s szapora Jacques Bonhomme-ot”.

Mégsem tud elvegyülni a tömeg közé, olyan vezér ő, aki megfujja ugyan a kürtöt, de a csata utolsó, elhaló hangjainál már egyedül marad. Ám nála a magány sem az elértékenyülés, magárahagyatottság talajáról fakad, hanem a tudatos elkülönülésből.

„Ütő legény, aki az ütést álltam:
Így állva, várva vagyok egészen magyar”.

A fiatalság megőrzésének gondolata ismét felbukkan a versben:

„Külön jussom: vénen is diák lehetek”.

Ez az érzés később Kosztolányinál tűnik fel ismét, s bár ugyanabban az életszemléletben, a vitalitásban gyökerezik mindkét érzés, mégis annyira különbözőek. Adynál a viharos életszeretet az erotikában, a hedonista gyönyörökben nyilvánul meg, míg Kosztolányinál az ifjúság megtartása az önfeledt gyermeki játékban. De mindketten ugyanattól félnek, az elmúlástól, ezért próbálkoznak megbarátkozni a halál gondolatával. Adynál a halál éppolyan egyszerű, mint bármi más, amit le tud győzni:

„Külön alkuja lehet a Halállal”.

Csak az az ember meri így kezelni ezt a gondolatot, aki töretlen hittel hisz az életben.

A vers végén a költő talán legszebb és legkifejezőbb tömör ars poeticája található, s ez teszi teljessé ezt az életet magába sűrítő költeményt:

„Én voltam Őr, a vers csak cifra szolga”.

Milyen más költői öntudat ez, mint Juhász Gyula vallo-

mása: „Nem a pacsirta fontos, csak a dal”. Mindkettő egocentrizmus, csak az egyik az ember egocentrizmusa, a másik pedig a költőé.

A vers hangulatára jellemző az egyre fokozódó dinamizmus. Csupa lendület, iram az egész költemény, mint Ady vad, szilaj életmódja. A költő tudatosan teszi élénkebbé, szinte sorokat szétfeszítővé, formát mégis megtűrővé a különböző mozgást jelentő igékkel és főnevekkel: pl. fürgeteg, vihar, vágat, visszapattog, lendültem. A vers formájára, szókincsére másik jellemző az „én” személyes névmás különböző variációinak használata, amely tökéletesen illik a vers gondolatához pl.: vagyok, nekem, bennem stb.

A költőnek, ahogy Janus Pannonius mondja, hűnek kell lennie a jelenhez. Azt hiszem, ezt a vonást tudom Adyban legjobban becsülni. Saját korára alkalmazta úgy ezt a gondolatot, hogy méltón folytatta Petőfi örökségét, s szinte forradalmi előfutára lett József Attilának, aki ezt írja róla:

„Verse törvény és édes ritmusában
kő hull, s a kastély ablaka zörög, —
eke hasít barázdát új husában,
mert virágzás, mert élet és örök.”

GALANTHA GYÖRGY IV/D:

Tétel:

„Látom kelet leggazdagabb virányit,
S mindezt két szemben látom: kedvesemnek
Sötét világú, ábrándos szemében.”

(Petőfi Sándor)

Válasszon egy-egy Petőfi, Ady, József Attila verset és elemzésük alapján mutassa be: mit jelentett számukra a társ megtalálása, a magánélet harmóniája?

A szerelem, a társ mindenekelőtt a magány felhőit oszlatja, biztonságérzetet ad. A Petőfi-vers ezt a biztonságot, ezt a biztos pontot írja le:

„Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
Kis feleségem mélyen, csendesen.”

Ez az a helyzet, a családi béke biedermeier, problémamentes világa, ahonnan Petőfi, mint biztos pontról eljuthat a világforradalom gigászi látomásáig.

Petőfi a szerelmi költészetben konzervatív. Rá is hatott a kor, ezzel szinte iskolát teremtett. A vers hangulatát egy elment és annak feloldása adja. A szendergő Júlia és a lobogó Petőfi ellentétét a költő a valóságos cselekményre való rádőb- benésével és elhallgatásával oldja föl.

„...Sebet, halált oly jó kedvvel veszem...
Keblemre hajtva fejecskéjét, alszik...”

Ez a valós helyzetről megfélekedés és rádőb- benés Petőfi egyéniségét is megmutatja. A versben ábrázolt szerelem problémamentes, mozdulatlan (ne firtassuk a valóságot), erről a mozgékony Petőfi megfélekedhetett azért a mozgásért, életért, amely látomása. Így a valóságos cselekményt szinte megcseréli a képzeletbeli csatazajjal.

Petőfinek a szerelem lehetőséget ad a szabad ábrándozásra, cselekvésre.

Ady társtalálása egészen más. Neki is segítség, biztonság, de nem problémamentes, és csak segítség, nem megoldás. Ady — egy Léda-szerelem után — már nem bízhat feltétlenül a szerelemben, de elfogadja, mert tisztában van az értékével.

„Ha te nem jöttél vóna,
Ma már tán panaszló szám se szólna
S gúnyolói hívó életeknek
Raknak a koporsóba.”

Ady számára ez a külső világgal szembeni segítség. Nem biztonság, nem hátország, ahová visszahúzódhat, „csak” segítség. De ez mindent jelent. A fenyegető halál és a külső támadások ellen csak a szerelem adhat valamilyen támogatást.

„Téged? találtak menekedve
S ha van még kedv az aljas világban
Te vagy a szívem kedve.”

Talán ez a belső segítség. Az aljas világ kimosta a kedvet, nincs olyan dolog „amiért érdemes...” És ekkor jön egy csitri lány: „Mily olcsón vett meg”, „Oda a resignáción” (Tóth A.). A szerelem új cél és új eszköz a harchoz. Ady ellentétet is állít: kiábrándít, „kedv”-vesztését világosan megindokolja:

„Búsan büszke voltam a magyarra
S ezért is, hajh, sokszor kerültem
Sok hajhira, jajra, bajra.”
„Jó voltam szerelemben...”
„S nézz lázban, vérben, sebben”

Mindenben, még a szerelemben is csalódott, most mégis elfogadja, mert kell a továbbéléshez.

„Ő az okmány, kivel a kellem
a porráomlás ellen, a szellem
az ólálkodó semmi ellen
szól, pöröl szorongó szerelmem.”

József Attila számára is a szerelem a harc folytatásának lehetőségét adja. „Az ólálkodó semmi” emberiesített világ, amely számára már semmit sem adhat. Ezért kell kitöltenie a szerelemnek. A „porráomlás” saját életének, belső érzéseinek képe — ez ellen is csak szerelemmel küzdhet. A „szorongó szerelem” érzései bonyolultságát jelzi, mintegy a segítséget megkérdőjelezi.

De minden kétség ellenére mégis talált egy biztos pontot — „Egész világom ege lettél” —, ami egymaga felveszi a versenyt az összes kétellyel, problémával, mindennel felér, mert a költőn át mindennel kapcsolatba kerül.

A szerelem, bár menedék, mégsem old meg problémákat, továbbra is magának kell a valósággal szembenéznie mindenkinek.

Petőfi is kifejejtette eszményi szerelem-leírásából a problémák együttes megoldását, hiszen ő is egymaga küzd a világszabadság látomásával. Korántsem teljes a harmónia, mikor

„Egy kis mennydörgés szívem dobogása,
S villámok futnak által fejemen,
S keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
Kis feleségem, mélyen csendesén.”

Adynál egyértelmű:

„S legyenek neked sötétek, ifjak:
Őszülő tincseimre.”

A szerelem csak segítség, egyedül kell küzdeni. De ez a segítség létfontosságú, ezért még a nyílt csalás is jogos.

„Ő a mezőn a harmatosság,
kétes létben a bizonyosság,
lábai kígyóim tapossák,
gondjaim mosolyai mossák.”

A laokóni képpel József Attila azt látszik bizonyítani, mintha a szerelem ön maga megoldana problémákat. De Flóra csak eszköz. József Attila tapossa a kígyókat óáltala. „Ő az okmány, kivel ... a szellem ... szól, pöröl szorongó szerelmem”.

Petőfiben fel sem merül (vagy ha igen, nem írja le) a kapcsolat vége, a változás. A kor és Petőfi szerelmi költészetének harmóniája nem engedhet meg ilyesmit. A versen végighúzódó konkrét cselekvés, a refrén is ezt fejezi ki. A vers ugyanott ér véget a szerelem szempontjából, ahol elkezdődött, a harmóniánál. Ezzel teszi időtlenné a szerelmet. A költő érzi ezt a mozdulatlanságot, talán ezért is akar saját korlátaiból a monumentalis, véres képek által kitörni.

Ady tudja, érzi a kapcsolatok múlandóságát, ő nem is könnyörög. Megmutatja magát és elfogadja azt, amit már nem is remélve kapott. A maga feltárásával a másakra bízva a döntést, és nem kér, csak érezteti, tudatja, mit jelent számára a kapcsolat:

„Nézz, drágám kincseimre,
Lázáros, szomorú nincseimre,
Nézz egy hű, igaz élet sorsára
S őszülő tincseimre.”

Gesztusa: nézz, és ítéld: mit érdelek.

József Attila:

„hát dicsértessél s hirdettessél,
minden korokon át szeressél
s nehogy bárkiben alább essél,
mindig, mindenütt megméressél!”

Miután felmérte a szerelem és a társ értékeit, fel kell, hogy merüljön benne a veszteség lehetősége is.

Egyszerűen csak kér, és Flórát óvja.

HRIVÓ ÁRPÁD IV/C:

Tétel:

Elemezzen egy olyan XX. századi magyar vagy európai kisregényt vagy novellát, amely nagyon megnyerte tetszését!

„Én vagyok Ézsau a vadász, Ézsau a szőrös, Ézsau a vörös”

(Lengyel József)

Lengyel József Ézsau c. művét választottam. A műre jellemző gondolati gazdagság, a bibliai történet adta gondolati, stilisztikai és nyelvi lehetőségek maximális kihasználása és a választott tartalom tökéletes körüljárása az, ami megnyerte tet-
szésemet.

Először is azt kellene tisztázni, hogy mennyiben nevezhető ez az írás novellának, hiszen a terjedelme jelentős részét esszé-szerű gondolatfuttatás teszi ki. A kerettörténet azonban formailag a novellához hasonlít. Ezt az állításomat igazolja a csat-
tanó, ami a műnek nagyon fontos — nem is csupán formai, hanem tartalmi — része. A klasszikus novellaszerkesztést egyébként sem tekintik a mai írók kötelező szabálynak, s így szerintem a címben előírt műfaji követelmények lehetővé teszik, hogy ezt a művet tegyem dolgozatom témájává.

A mű alapja az ismert bibliai történet: Ézsau egy tál lencséért eladja elsőszülöttsége jogát öccsének, Jákobnak, aki ezt a vételt apjuk becsapásával szerzett áldással szentesített. De Lengyel József nem szorítkozik csupán a történet újraírására, hanem „perújrafelvételt” ad Ézsau-nak, s ezzel lehetőséget, hogy megvédje magát. Egy pilanatra sem kétséges, az a célja, hogy két magatartásformát állítson szembe egymással, és a bibliai történetet úgy elevenítse fel, hogy annak időtlensége (ill. állandó időszerűsége), így maisága domborodjon ki. A két magatartást a két fiú, Ézsau és Jákob képviseli. Ézsaut kitűnően jellemzi a címben idézett (tőle magától származó) sor. Ő az erős, aki szőrösen születik és nem kell szoptatni — ezért nem is szereti Rebeka, az anyja —, aki szilaj, aki bátor, aki vadász, aki a természet része és a legfontosabb: akinek gondolata olyan, mint egész lénye, mint a nyíl: egyenes, és (sajnos?) nem ért a fufanghoz, mert: „az én hurkaim nem szóból készülnek”! Ezzel szemben Jákob a „méhnek utána folyó lepénye”, aki csak az erős Ézsau lábához csimpaszkodva tudott a világra jönni, aki nem vállalkozó, a kemény harcokra alkalmatlan, simabőrű, gyenge, de fondorlatos, képmutató, becs-
telen, aki kecskebőrbe bújik, hogy Izsákot becsapja.

Nyilvánvaló, hogy nem a bibliai történet és nem a bibliai Ézsau a fontos (hiszen az író sem ad neki igazat a konkrét esetben, csak egy sokkal általánosabb, gondolati szinten). A hangsúly nem is a tál lencsén és az elsőszülöttségen van, hanem

Izsák megcsalásán. Ézsau is érzi, hogy csak Izsákkal kapcsolatban van igaza, ezért bizonytalan eleinte, csak később lesz magabiztos. És „jól érzi”, mert annak ellenére, hogy az „éhez-
zővel kötött üzlet nem igaz üzlet”, ő maga volt az, aki talán falánksága, talán meggondolatlansága miatt, de önként eladta elsőszülöttségét. Természetesen itt is elítélhető Jákob (és nevelője Rebeka), de pont Ézsau nem vádolhatja őket, hiszen ő is kufár volt. Tehát az „új per” e vádpontját ismét rábizonyítják. Azért adja meg Lengyel József ezt az előnyt az eredeti történetnek (annak ellenére, hogy bizonyára lett volna mód itt is a vádpont elejtésére), mert ez kell ahhoz, hogy meglegyen a következő vádpont hitele.

Ebből számomra az derül ki, hogy nem a bibliai történet és nem a bibliai Ézsau, hanem a jákobi magatartás vádolása az elsődleges célja. Ebben viszont rendkívül fontos momentum isten és a két férfi viszonya. Az isten eleinte a keresztény vallás istene, teremtő, mindenért felelős. Ez a fogalom azonban teljesen átvértékelődik. Legelőször is ő az, aki Rebekát értesíti a „méhek utána folyó lepényéről”, de fokozatosan azzá az istenné válik, aki „mindent véd és mindent megenged”, ezzel lehetővé teszi a csalást és a becsstelenséget. Az ilyen isten előtt kötött üzlet után különösen nincs joga Ézsau-nak elsőszülöttségét visszakövetelni. Ez nyilván nem fér össze a keresztény istennel, a biblia istene nem lehet ilyen. Ézsau viszont hisz benne. Ebből látszik, hogy nem klerikális istenfelfogásról van szó. Ez a gondolat továbbvitelében már egyértelmű. Itt csak megjegyzem, de később fontos lesz, hogy az első érv a bibliai isten ellen: milyen isten az, aki a fia vérét követeli az emberiség olyan bűneiért, amit ő maga tett lehetővé.

Visszatérve az isten fogalmának változására: az isten nem a teremtő, a felsőbbrendű, ill. felsőbbrendű, de másképp. Egyes emberek az összes ember fölé emelnek egy „Isten” névvel ellátott felsőbbrendűséget, amire hivatkozni lehet. Tehát az isten ember (ill. Jákob) teremtménye, idea. Mikor Jákob visszatér, azt mondja, hogy legyőzte (az éjszaka ugyan) isten angyalát (így közvetve istent), aki ezt jósolta neki: isten ellen győztél, győzől ember ellen is. Ez a részlet egyben nagyszerű ellentétet is kínál: Ézsau négyszáz fegyverese (tulajdonképpen ézsauk) csak mosolyognak ezen: az egyszerűségük miatt hitetlenek. Ezentúl azok a jákobok, akiknek „birtokában van az isten”, és azok az ézsauk, akik ellen használják. Durván megfogalmazva: a történelem jákobok és ézsauk történelme. Ezt

a gondolatsort át is futja a mű során Ézsau: mik lettek az ő utódai ill. Jákob utódai (vadászok, favágók, akik irtják a fát, hogy legyen hol dolgozniuk robotban; katonák, általában a kötelességgel bíró emberek, akik viszont mindig erősek és természetesek. Jákobéi: az erdő birtokosai, rabtartók, isten birtokosai, herrenvolk, viszont Jákobnak csak negyedik fia volt méltó az elsőszülött jogára). Itt mindig eszembe jut Lengyel József egy másik novellája, a Hóhem és Freier és feltétlenül arra asszociálok, hogy ők is a két bibliai férfiú utódai, az Ézsau utódai, az Ézsau gondolat egy változatát látom bennük.

Az író majdnem minden művében fellelhető valamilyen formában a fasizmusellenesség. Sokszor, mint téma, sokszor mint egy főgondolatból származó mellékgondolat. Ebben a műben nem mint alaptéma, de nem is mint mellékgondolat jelenik meg, hanem a fő gondolatsor egy fontos része.

A mű szerint a „jákobság” a XX. században sűrűsödik és súlyosbodik, természetesen elsősorban a háborúra és a fasizmusra gondol. Egyértelműen sikerül is bizonyítania: a fasizmus valóban „jákobság”, hiszen minden „jákobi kellekkel” rendelkezik: létezik az isten, amit a Jákob fájából származó herrenvolk hozott létre, s ez maga a fasizmus ideája. Létezik még a kecskebőr is és megtalálható, ha jól utánanézzünk. Azt, hogy a fasizmus valóban jákobi isten, Ézsau bizonyítja (nekem ropant tetsző) szónoki, vagy ha úgy tetszik, bibliai példabeszédi kérdésekkel: Nem vitték-e fiaidat háborúba? Nem mondták-e, hogy vérükkel váltják meg a világot?

Tehát a jákobság mindig dül, mert csak alkalmas Jákob kell, aki istent teremt. Aki ezt meg tudja tenni, az Ézsaut is legyőzheti lencsével, barmokkal, keresztény vallással vagy épenséggel részletre vásárolt lakással. Ez pedig a mai Ézsau problémája: a mai tál lencse a kirakat, az autó, a lakás, és a mai overallos vagy nyakkendő-s Ézsau-nak a kényszerű-kelletlen, de önként eladott elsőszülöttsége a személyes függetlensége. Az eladás utáni kényszerítő erő a részletfizetés. Ezt maga a vadász Ézsau mondja. Tehát jákobok vannak ma is, de nem húzható rájuk a régi jákob-séma, ma már szinte sokszor megfoghatatlanok vagy éppenséggel igyekeznek Ézsauhoz hasonlítani. A mai lencsék legalább olyan veszélyesek, mint a régi tál lencse, és valószínűleg még egy ideig nem fogynak el. De a mai ézsauknak van reményük (Lengyel József szerint), hiszen él bennük a változás szándéka, talán már tudnak harcolni a

jákobok ellen, de a legfontosabb az, hogy el akarják tüntetni azokat.

Ézsau eltűnése azt mutatja, hogy gyenge lenne meggyőzni a partnert vagy éppen úgy látja, hogy már győzött, annak ellenére, hogy a partner tuskónak titulálta. Valószínűbb, hogy győzött, hiszen a partner is részletre fizetett lakásban lakik és erre ő is rájött. Tehát az ézsauk harca nem eredménytelen, sokan vannak, többen vannak és tudják, hogy miért olyanok, amilyenek. Azzal, hogy ezt Lengyel József megmutatja, feltétlenül perspektívát ad, hiszen ez a jákobság megszüntetésének záloga.

Az ézsauk létezésének oka az, hogy van, aki istent tud teremteni és van, aki nem tud. Ez a tudás folyamatosan és jellemzően öröklődik. Aki a tudás birtokában van, az nem hajlandó lemondani róla és igyekszik azt maximálisan kihasználni. Az ézsaukban ez az állapot nem tudatosul, ők csak nevetnek azt hallva, hogy Jákob legyőzte az Úr angyalát. Ösztönösen gyűlölik Jákobot. De nagyok, erősek, szőrösek, gondolatuk, mint a nyíl, haragjuk hamar elszáll (ezt Jákob mindig kivárja). Ezért nem képesek hatékonyan szembeszállni a jákobokkal. A kiút: az író nem mondja, de: ha a jákobokat nem lehet legyőzni, az istenüket kell összetörni!

A gondolat hitele: Ézsau szenvedélye, a jelenség folytonossága, az író (mint mai ember) viselkedése, Ézsau eltűnése.

SZENTPÉTERI JÓZSEF IV/C:

Történelmi műemlékek és a mai ember kapcsolata a Pekáry-ház tükrében

(Részletek az OKTV-ra készült pályázatból)

Ebben az évben nemcsak Budapest egyesítésének századik évfordulóját ünnepelhettük; egy másfajta, csendes jubileum is volt: 125. esztendeje áll már az egykori Teplom-téren a Pekáry-ház. Élő műemlék, ma is eredeti rendeltetésének megfelelően szolgál. Nem köszöntöttük különös pompával, nem tartottunk emlékbeszédet, nem koszorúztuk meg emléktábláját. Nem is volt rá szüksége... Csupán egyike Budapest 83 romantikus

régi lakók közül már csak kevéssel találkozhatunk, de az ideköltözők között is sok az idős. Így a döntő többség a középkorú, vagy a még idősebb korosztályhoz tartozik. A húsz év körüli és az ennél is fiatalabb generáció csak 26 tagot számlál. Ami örvendetes: az évek múlásával egyre nagyobb gyermekzsivaj veri fel a ház csendjét.

Mint minden ilyen nagy lélekszámú háznál, itt sem ismerik egymást közelebbről az emberek. Jó, ha a földszinten élők a harmadik emeleti lakótárs nevét tudják... Azt hiszem, nagyon tanulságosak a tapasztalataim, melyeket a lakók és a műemlékház kapcsolatának vizsgálatakor szereztem. Egy rövid kérdőívet állítottam össze és osztottam ki néhány példányban. A kérdések a lakáskörülményeikre, a ház történetére, a homlokzatról alkotott véleményükre és olyan problémákra vonatkoztak, amelyekre a későbbiek során még kitérek.

Először is néhány szót arról, milyennek ismertem meg a házban lakó embereket. (Természetesen eltérő időbeosztásuk miatt csak az itt élők töredékével tudtam beszélgetni, de azért igyekszem általános képet rajzolni a lakók válaszai és benyomásai alapján.)

A házfelügyelőnő nagyon lelkes fiatalasszony, körzetének gondjait mindig a legjobb tudása szerint igyekszik megoldani. Rengeteg dolga van, mert a nyugdíjasok ügyes-bajos dolgainak, ill. a betegek mindennemű problémáinak elintézését is magára vállalta. Általa ismerkedtem meg néhány földszinti lakóval, de azt hiszem, az emeleten szerencsésebb voltam. Az itteni beszélgetéseink során azt tapasztalhattam, hogy a magányosan élők — vagy azok is, akiknek családjuk van, de a környezetük bizonyos okok miatt nem érti meg őket — bizalmasan kitérülnek előttem, az „idegen” előtt, és magánéletük titkait is megismerhettem. Fény derült így a házbéli perpatvarokra, egy-egy kölcsönös ellenszenvre, de a köz kívánságai is előkerültek.

Amikor az egyik lakónak megjegyzem, hogy nem ismerik egymást jól, azt válaszolta: — „Jobb is!” —, és ez a felcsatolás (ami mögött egy sóhajást is éreztem) jól tükrözi a kapcsolatukat.

Magány a nyüzsgő életben: bezárkózva, a nagyvilágtól elzárva élnek napjaikat. Ezt az állapotot jól jellemezhetném egy, az idők folyamán végbement változással: a restaurálás után

— véletlenül! — felcserélték a Majakovszkij utcai bejárat fölötti szobrokat. Ezek eddig befelé, egymás irányába néztek, így jelképezve egy szűkebb emberi közösség egymásrautaltságát, összefogását, zártágát. Amióta elfordultak egymástól és a benti összetartásra már nem volt szükség — lakói belesodródtak a rohanó életbe, s így sokan egyedül maradnak... Persze ez csak a képzelet játéka, de ilyen gondolatai is támadnak az embernek, ha a különböző időpontokban készült fotókat nézegeti.

A felmérésből az is kiderül, hogy az egyik legnagyobb panaszuk a lift hiánya. Az emeletek a mai előregyártott elemekből készült házakhoz képest rendkívül magasak: különösen az első emeletig kell sokat megtenniük a lépcsőn: kb. 6 méter a szintkülönbség. Ettől kezdve „csak” négy métereket kell menniük a túlnyomórészt idős lakóknak. Különösen érzik ezt télidőben, amikor fel kell cipelniük a pincéből a tüzelőt, s nem is keveset, hiszen a szobák légtere is nagy: a cserépkályhafűtés sok egyedül lakó téli napjait keseríti meg. Már 1961-ben aláírta minden lakó a lift felszerelését sürgető kérvényt, de a költségvetésre hivatkozva elutasító választ kaptak. S azóta sincs változás...

Ha nem is döntő mértékben, de változás történt viszont a ház homlokzatának állapotában: a Csányi utcai rész közep-tengelyénél — talán a rossz anyag, vagy a hanyag munka miatt — lehulltak a főpárkány díszei; ez azért is furcsa, mert máshol ilyen nem tapasztalható. A Majakovszkij utcai bejárat oszlopfőit — számomra érthetetlen okok miatt — leverték és azóta is így fogadja a házba lépőket. E két kirívó példa ellenére nagyon szép a homlokzat; a többmilliós helyreállítással nemcsak a lakók, de minden városáért rajongó ember elégedett lehet.

Minden nehézség ellenére szeretnek itt lakni. A házbér is elfogadható — Pollák Sándornénak például 273 Ft-ot kell fizetnie havonta, de ebben már a biztosítási összeg is benne van. A megkérdezettek többségének tetszik a ház külseje; büszkéek, hogy ilyen épületben lakhatnak. Éppen ezért mindent megtesznek, hogy otthonukat megóvják. Kivételek — mint fentebb láthattuk — akadnak, de ez minden nagyobb közösségben előfordul. De ha ilyet látnak, nem maradnak passzív szemlélődők: rászólnak a szemetelőkre, védik a falak és a rácsok épségét — védelmezik a műemlék állagát. Szívesen laknak itt. Ezt az is bizonyítja, hogy ha módjukban állna egy új lakótelepre vagy

kertes házba költözni, — a kérdőívekre adott válaszok szerint — akkor is a Pekáry-ház mellett dönteténék. Az igaz, hogy ebben az emberi kényelemszeretet, a félelem a költözködés bonyodalmaitól, a megszokás és az újtól való idegenkedés is közrejátszhat; de véleményem szerint legalább ilyen súllyal esik latba ragaszkodásuk a műemlékházhoz. Lelkesedéssel beszélnek szépségéről vendégeiknek — mint tették azt velem —, történetét is elmesélik, amennyire emlékezetük nem csal. Ezekből sok érdekes részlet derül ki az érdeklődő számára, de természetesen teljességet nem várhat. Felvilágosítással szolgálnak a házat fényképező turistáknak, a külföldiek segítségére sietnek néhányan a kicsit hiányos, de ilyenkor annyira hasznos nyelvtudásukkal.

Nem látnánk teljes képet, ha csak a ház szépségeiről beszélnének, nem szólva elhelyezkedésének hasznosságáról. Az épület ma már a város szívében fekszik. Üzletek, élelmiszerboltok, gyógyszertárak, szórakoztatási intézmények, színházak, mozik, mind-mind percekben belül elérhető közelségben vannak, az embernek csak azt kell kiválasztania, milyen közlekedési eszközön kíván utazni, hiszen mindegyikük megtalálható a közelben.

Az olvasó most azt is mondhatja, hogy minden, nem műemlék jellegű házban is megtörténhetett volna mindez. Teljesen igaza van! De ez csak a kérdés egyik oldala. Számomra nem volt hiábavaló elkalandozni a múltban, amely nagymértékben kihat nemcsak jelenünkre — jövőnkre is. Láttam, hogy mit adott a régieknek és mit saját korunknak; így összehasonlítási alkalom adódott, melynek során azt is vizsgálhattam, hogyan hatott, és egyáltalán hat — e a mai emberre ez a műemlékké vált ház?! Gyakorol-e valamilyen hatást az a tudat, hogy műemlékházban laknak?

Ha nem is mindenkinek és nem is kézzelfogható mértékben, de van tudatformáló hatása műemlékházunknak. Amikor azt mondja az egyik idősebb lakó, hogy „a műemlékeket imádom és minden műemlék követ tisztelettel őrizünk...”, vagy lelkesedéssel beszélnek a ház hagyományi és esztétikai értékeiről, más szemmel néznek a többi történelmi emlékekre is, ilyen pillanatokban láthatjuk igazán a hatását. Többieknek felkeltette az érdeklődését az építészet, a műemlékek iránt, és nem utolsósorban rám is hatással volt: mind gyakrabban veszem észre a város egy-egy rejtett szépségét, bele tudom élni magam má-

sok helyzetébe; visszaemlékszem, hogy mennyi ember fáradtságos munkájába kerül műemlékeink helyreállítása; új ismereteimet számtalan esetben hasznosítani tudom.

Egyetlen műemlékkel foglalkoztam csak részletesen, egy kiragadott példán próbáltam történelmi műemlékeink és a mai ember kapcsolatának keresztmetszetét adni. Átfogó ismertetésére így nem kerülhetett sor, ezért összefoglalásul megpróbálom az általános kép felvázolásával.

A műemlékek nagyrésze szervesen beépült mai életünkbe; jelenlétükkel felidéznek a múltat, de egyben útmutatással is szolgálnak a jövőre. Példát mutatnak, amikor maradandó értékek létrehozására sarkallják a jelent. A jövő építése közben azonban védeni kell múltunk emlékeit is, őrizni hagyományait, tapasztalatait rögzíteni és hasznosítani. Ehhez általános összefogásra van szükség, mert csak így menthetjük meg őket a pusztulástól, minek következtében az egész társadalom lenne szegényebb. A kitűzött cél végrehajtásához vezető úton már megtettük az első — egyben a legfontosabb — lépéseket. 1958-ban újjá született műemléki szervezetünk tevékenysége biztató történelmi emlékeink jövőjére nézve.

A műemlékvédelemben is példát mutató fővárosban különösen jól figyelemmel kísérhető ez a folyamat, melynek során többek között már sok műemlékházunk nyerte vissza eredeti alakját, s válhatott így a „bennük lakók hasznára és a város díszére”.

...

Meszéna Géza III/C oszt. tanulónk matematika és Bácskay Nóra III/D oszt. tanítványunk fizika pályázata több tucat oldalnyi matematikai levezetés. Anyagi okokból, és mert a szöveges leírást bizonyára többen is élvezik, az alábbiakban Meszéna Géza matematika dolgozatának kivonatos ismertetését adjuk a szerző tollából, Bácskay Nóra fizika dolgozatából pedig a közérthető részleteket közöljük.

MESZÉNA GÉZA III/C:

A Betrand posztulátumról

(A pályázat kivonatos ismertetése)

Itt azt a kérdést vizsgáljuk, hogy milyen sűrűn helyezkednek el a primszámok a természetes számok sorában.

Ismert, hogy a prímszámok közt akár milyen nagy hézag lehet. A Bertrand posztulátum ellenkező irányú becslést ad: bármely n természetes szám és kétszerese közt van prímszám. (Megengedjük, hogy a prímszám azonos legyen $2n$ -nel, de ez nyilván csak $n = 1$ esetén lehetséges.) Ezt az állítást első bizonyítójáról Csebisev-tételnek is nevezik; Bertrand csak megsejtette azt, és posztulátumként felhasználta.

A posztulátumot bizonyos n -ig meglepően gyorsan ellenőrizhetjük egy prímszámtáblázat, és egy kis fogás segítségével: Ha $n = k$ -ra igaz a tétel, mert a p prímszám k és $2k$ közé esik, akkor igaz minden k és p közti n -re is, hisz p n és $2n$ közé esik minden ilyen n -re. A legközelebbi ellenőrizendő természetes szám az $n = p$.

Erre a keresgélésre szükség van, mert a posztulátumra csak olyan bizonyítás ismeretes, amely azt csak egy bizonyos korlát feletti n -ekre szolgáltatja.

Két bizonyítást mutatunk a posztulátumra.

I. bizonyítás (Erdős Pál bizonyítása):

Tekintsuk a $\binom{2n}{n}$ binomiális együttható (egész szám) prímtényezős felbontását! Legyen a prímtényezők közül a $\sqrt{2n}$ -nél nem nagyobbak szorzata B ; az ennél nagyobbak, de n -nél nem nagyobbak szorzata C ; a többieké D . (A binomiális együttható felbontásában k -szor szereplő prímszámok persze a B , C vagy D szám felbontásában is k kitevővel szerepel.) Így

$$\binom{2n}{n} = BCD$$

Lehet, hogy a mondott intervallumok nem mindegyikébe esik prímszám, az ilyenkor előálló üres szorzatnak 1 értéket kell tulajdonítani. (Ugyanazért, amiért a nulladik hatvány is 1.) $D > 1$ tehát azt jelenti, hogy a prímtényezők közt van n -nél nagyobb. De a binomiális együttható

$$\binom{2n}{n} = \frac{(2n)!}{(n!)^2}$$

kifejtéséből látszik, hogy e prímtényező nem lehet $2n$ -nél nagyobb, hisz egy primosztónak osztania kell a számláló valamelyik tényezőjét.

$D > 1$ tehát biztosítja n -nél nagyobb, de $2n$ -nél nem nagyobb prímszám létezését.

Hogy D -re alsó becslést kapjunk, alsó becslést keresünk a binomiális együtthatóra, és felső becslést B -re és C -re.

$$\binom{2n}{n} > \frac{2^{2n}}{2n+1}$$

mert a jobb oldalon — az ismert összegképlet szerint — a Pascal háromszög $2n$ -edik sorában álló számok számtani közepe áll, a bal oldalon pedig e számok legnagyobbika.

Hosszadalmasabb, de elemi megfontolások szerint:

$$B \leq (2n)^{2n-1}$$

$$\frac{2n}{3}$$

$$C < 4$$

Ezek igazolásához arra kell bizonyos felső becsléseket előállítani, hogy az egyes prímtényezők hányszor szerepelnek a binomiális együttható prímtényezős felbontásában. C becsléséhez ezen kívül azt az (elég nehéz teljes indukcióval adódó) segédtevélt is fel kell használni, hogy a k -nál nem nagyobb prímszámok szorzata kisebb 4^k -nél.

Ezen becslésekből

$$D > \frac{4^{\frac{n}{3}}}{(2n+1)(2n)^{2n-1}}$$

A jobb oldalról további csökkentéssel belátható, hogy $n > 6912$ esetén nagyobb 1-nél. Így az előrebocsátottak szerint 6912-nél nagyobb n -ekre igazoltuk a Bertrand posztulátumot.

II. bizonyítás (nagy vonalakban azonos az eredeti Csebisev-féle bizonyítással):

Vezessük be az alábbi függvényeket:

$$Q(x) = 1n \pi p$$

$$p \leq x$$

azaz az x -nél nem nagyobb primszámok szorzatának természetes logaritmusára;

$$F(x) = \ln \prod_{p \leq x} p$$

ahol a_p az a legnagyobb egész kitevő, amelyre p -t emelve még nem kapunk x -nél nagyobb számot;

$$T(x) = \ln [x] !$$

ahol a szögletes zárójel egész részt jelöl. (A függvényeket nem csak egész helyekre értelmeztük!)

A Bertrand posztulátum nyilván ekvivalens a

$$Q(2x) - Q(x) > 0$$

egyenlőtlenséggel, ha $x \geq 1$. Ha Q -t becsüljük F -fel, F -et T -vel, T -t pedig x -szel, akkor Q -ra kétoldali becslést kapván igazolni tudjuk ezt az egyenlőtlenséget.

Az e számra vonatkozó egyenlőtlenségek (lásd (1)) felhasználásával teljes indukcióval igazolható, hogy minden n természetes számára

$$\left(\frac{n+1}{e}\right)^n < n! < en \left(\frac{n}{e}\right)^n$$

n helyébe x egész részét írva, a logaritmusfüggvény monotonitását felhasználva, majd az egész részt alsó-felső becsléssel helyettesítve:

$$(x-1)(\ln x - 1) < T(x) < (x+1)\ln x - x + 1$$

Nem nehéz igazolni, hogy

$$T(x) = \sum_{i=1}^{\infty} F\left(\frac{x}{i}\right)$$

(Ez tulajdonképpen véges összeg, hisz elég nagy i -re már az összes tag nulla. Ugyanez vonatkozik a többi végtelennek jelölt összegre.) Tekintsuk most az

$$S(x) = T(x) - T\left(\frac{x}{2}\right) - T\left(\frac{x}{3}\right) - T\left(\frac{x}{4}\right) + T\left(\frac{x}{30}\right)$$

összeget! Azonosságunk szerint írjuk S -et ilyen alakba:

$$S(x) = \sum_{i=1}^{\infty} B_i F\left(\frac{x}{i}\right)$$

ahol a B -k konstansok. A B sorozatról könnyű látni, hogy 30-ban periodikus. A sorozat tagjai megvizsgálva, és az F függvény monotonitását felhasználva:

$$F(x) \geq S(x) \geq F(x) - F\left(\frac{x}{6}\right)$$

F -re már megkaptuk az alsó becslést T -vel, ez utóbbira vonatkozó egyenlőtlenségünk segítségével F -re egy olyan alsó becslést számíthatunk ki, ami csak x -et tartalmaz. A felső becslést úgy kapjuk, hogy az egyenlőtlenség második felét az

$$\frac{x}{6^i} \quad (i = 0, 1, 2, \dots)$$

számokra összeadjuk, majd felhasználjuk a T -re vonatkozó becslést. Itt figyelemmel kell lenni arra, hogy a kiinduló egyenlőtlenség $n = 0$ -ra nem igaz, s így T -re csak akkor van becslésünk, ha x egynél nagyobb. Az összegzést ezért időben abba kell hagyni. A zárt alak előállításához fel kell használni a számtani és a mértani sorozat összegképletét.

Könnyű igazolni, hogy

$$F(x) = \sum_{i=1}^{\infty} Q\left(\sqrt[i]{x}\right)$$

amiből pillanatok alatt

$$F(x) - F\left(\sqrt[x]{x}\right) \geq Q(x) \geq F(x) - 2F\left(\sqrt[x]{x}\right)$$

adódik. Itt F -re vonatkozó eredményünket felhasználva (teljesen elemi, de nagyon hosszadalmas számolás) adódik, a Q -ra vonatkozó becslés. Ebből egy

$$Q(2x) - Q(x) > f(x)$$

alakú egyenlőtlenség adódik. Az $f(x)$ függvény 1000-től felfelé pozitív, mert $x = 1000$ -re az, $x \geq 1000$ -re szigorúan monoton növekvő. (Az előbbi helyettesítéssel, az utóbbi deriválással ellenőrizhető.) Az előrebocsátottak szerint a Bertrand posztulátumot 1000-től fölfelé igazoltuk.

Megjegyezzük, hogy igaz a következő tétel is: Minden 1-nél nagyobb q számhoz létezik olyan K korlát, hogy ha x nagyobb ennél a korlátnál, akkor x és qx közt van prímszám. E tétel bizonyítása megtalálható pl. (2)-ben.

Irodalom

- (1) *Berkes, Pintér*: Az e szám Nevezetes sorozatok és alkalmazások. Középiskolai szakköri füzetek. Tankönyvkiadó.
- (2) *Turán, Lánci*: Számelmélet. ELTE, TTK jegyzet.
- (3) *Vinogradov*: A számelmélet alapjai. Tankönyvkiadó.

BÁCSKAY NÓRA III/D:

Sport és fizika (Részletek)

A kitűzött cím nagyon széles anyagot ölel fel; egyetlen dolgozatban nem lehet valamennyi részével foglalkozni. Pályázatomban ezért nem törekszem teljességre, hanem az atlétikával, ezen belül pedig a *súlylökéssel* és a *diszkoszvetéssel* foglalkozom.

Szeretném érzékeltetni a fizikának a sportban betöltött, a kutatások eredményei következtében is egyre növekvő szerepét. Napjainkban a világcsúcsokat újra meg újra megjavítják, ebben a fizikának is van szerepe, mert a mozgástechnika tökéletesítése is hozzájárul az új világcsúcsok eléréséhez.

Minden olyan atlétikai sportágban, ahol az a cél, hogy a hajtás távolsága maximális legyen, a távolság nagyságát befolyásoló tényezők közül a hajtás szöge és a szer kezdősebessége a legfontosabb.

...

A következőkben a *diszkosz* mozgását meghatározó tényezőket próbálom vizsgálni. A diszkosz helyes, maximális hajtási távolságot eredményező kidobási szöge nemcsak az előzőkben már említett egyenletek miatt tér el a 45° -tól, hanem azért is, mert a diszkosz pályáját alakja miatt az aerodinamikai erők a golyóénál jobban módosítják.

Aerodinamikai tényezők

A levegőt összenyomhatatlannak tekintjük akkor, ha a benne levő test közönséges sebességgel és magasságon halad; ezért a hidrodinamikai törvényeket alkalmazhatjuk az aerodinamikában. Az aerodinamikai ellenálláson (közegellenállás) azt az erőt értjük, amelyet a közeg a benne v sebességgel mozgó testre a mozgással ellentétes irányban kifejt.

Kicsiny sebességeknél csak a surlódási ellenállás lép fel, amely a közegrétegek közti belső ellenállásból adódik. A surlódási ellenállásra jellemző, hogy az F surlódási erő egyenesen arányos a v sebességgel és a η viszkozitással.

Nagyobb sebességeknél a surlódási ellenálláshoz még a nyomási ellenállás is járul. Ez főképpen a test mögötti örvények miatt keletkezik. Az örvények képződése energiavesztéssel jár, mely a test mozgási energiájából fedeződik, és ezért ez az ellenállás is a mozgást akadályozza.

A nyomási ellenállásra jellemző, hogy F surlódási erő egyenesen arányos a sebesség négyzetével és a közeg sűrűségével.

Mindezek alapján

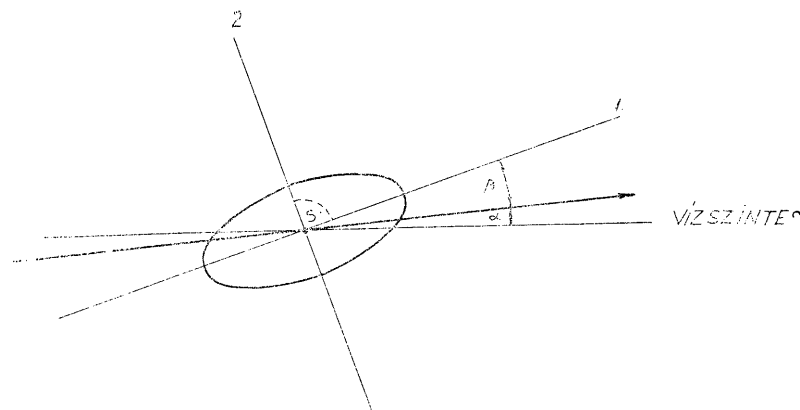
$$F = c q \frac{1}{2} \rho v^2$$

ahol F , a teljes ellenállás, c az ellenállási tényező, (ami első közelítésben a test alakjától függ), q a homlokl felület, ρ a sűrűség.

Azért függ c (alaki tényező) a test alakjától, mert ettől nagymértékben függ a nyomási ellenállást befolyásoló örvényképződés.

A fentiek ismertetése ad magyarázatot arra, hogy miért kedvező a diszkosz alakja. A diszkosz áramvonalas testhez hasonlítható, amelynek elég kicsi az ellenállástényezője, mert az általa létrehozott örvényhatás kicsi. A közegellenállás akkor minimális, ha a kidobásnál a sebesség vektor hatásvonala egybeesik a diszkosz hossz tengelyével, mert a homlokl felület (q) így a legkisebb.

A diszkosz mozgásának leírásához a következő fogalmakat használom:

1. hossz tengely,
2. forgástengely; a hossz tengelyre merőleges,
3. kereszt tengely; a hossz- és a forgástengelyre merőleges, a diszkosz középpontján átmenő egyenes (s-en átmenő),
4. a kidobás szöge, pályaszög (α); a röppálya mindenkor érintője és a vízszintes által bezárt szög,
5. az állásszög (β); ugyanezen érintő és a hossz tengely által bezárt szög.

Ezeknek a fogalmaknak alapján világos, hogy abban a pillanatban, amikor a dobó kezét elhagyja a szer, az állásszög 0° akkor, ha az erőnek a hatásvonala egybeesik a hossz tengellyel. Ha v sebesség irányától az állásszög felfelé tér el, akkor pozitív irányú, ha lefelé tér el, negatív irányú eltérésről beszélünk.

Dinamikai felhajtóerő: a közegellenállás nem csak gátló tényező a dobásnál, hanem nagy mértékben elősegíti a pályán haladó test minél nagyobb távolságra repülését. Ennek oka a dinamikai felhajtóerő.

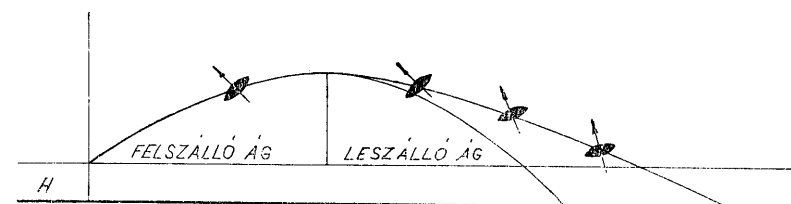
...

Az áramló közegrészecskék a test felső részénél nagyobb irányváltoztatást szenvednek (nagyobb az örvényképződés), sebességük csökken, ezért a nyomás nő (Bernoulli egyenlet értelmében). A test alsó részénél kisebb az irányváltoztatás, a nyomás is kisebb. A közeg által a testre ható nyomóerők (és surlódási erők) eredője a súlypont fölött jön létre. Szélcsatornában végzett kísérletek alapján ezt az eredő erőt két, egymásra merőleges komponensre lehet bontani: tényleges ellenállásra és dinamikai felhajtóerőre.

$$F_f = c_f \frac{1}{2} \rho v^2 q \quad F_e = c_e \frac{1}{2} \rho v^2 q$$

ahol F_f (a dinamikai felhajtóerő) F_e (a tényleges ellenállás); c_f és c_e a test alakjától és az állásszögtől függő tényezők.

Légüres térben a diszkosz pályája parabola lenne. Normális atmoszférikus körülmények között a diszkosz, főleg a pálya leszálló szakaszán olyan helyzetbe kerül, amelyben az eddiginél fokozottabban érvényesül a dinamikai felhajtóerő, és ennek következtében a leszálló ág nagymértékben hosszabbodik a fel-
szálló ághoz képest.

A kidobási állásszögnek nem szabad negatívnak lenni, mert ebben az esetben a dinamikai felhajtóerő is negatív lesz, ami a dobásra káros hatással van.

Az aerodinamikai erők tehát a diszkosz repülését helyes kidobási szög (kb. 0° állásszög) létrejötte esetén segítik legelőnyösebben.

Jól szemléltetik mindezt a következő adatok:

kidobási sebesség	dobástávolság légüres térben	normális atmoszférikus feltételek mellett
18 m/sec	31,0 m	37,0 m
20 m/sec	40,6 m	46,8 m
22 m/sec	47,7 m	53,8 m

Ezekből az adatokból kitűnik, hogy a normális atmoszférikus feltételek következtében a dobás távolsága 6,1 m körüli értékkel nő meg.

A kedvező állásszög megválasztása, és a sebesség növelése még nem elegendő az eredmény jó alakulásához. A forgástengely stabilizálása is fő szerepet játszik az eredményességben.

...

Kiszámítható, hogy ω_p precessziós szögsebesség fordítottan arányos a diszkosz ω_c szögsebességével. Ezért kell a diszkoszt a lehető leggyorsabb forgásba hozni szimmetria tengelye körül, mert ilyen módon a precessziós mozgás csökken.

A diszkosz, ha kis mértékűt is, kénytelen precessziós mozgást végezni, mert szimmetria tengelye az erő hatásának irányára merőlegesen tér ki a diszkosz forgása következtében. A diszkosz forgása olyan pörgettyű mozgás, amelynél a pörgettyűt támadó erők nagysága, iránya és támadáspontja változik, és ezek miatt a precesszió nem körkúpon, hanem ismeretlen alapvonalú kúpon mozog, mely mozgást még kismértékű nutáció is követ. A precessziós mozgásnak azért kell a lehető legkisebbnek lennie, mert a diszkosz stabilitása így csak kis mértékben romlik; a kis precesszió nem csökkenti lényegesen a dobás távolságát.

A kellő stabilitással repülő diszkosznál a megnagyobbodott állásszög olyan helyzetet teremt, amelyben a légerők levegőben tartó hatása jól tud érvényesülni, főleg a leszálló ágban (hasonlóan, mint a repülőgép szárnyfelülete).

A gyors pörgettyűre fennáll, hogy $M = (\omega_p \times N_c) \sin \varphi$ egyenlet és ennek általánosítása: $M = (\omega_p \times N_c)$, mert $\omega_p \times N_c$ vektorszorzat iránya megegyezik a forgatónyomaték irányával. ω_p precessziós szögsebesség fenntartásához $M = (\omega_p \times N_c) = \oplus_c (\omega_p \times X \omega_c)$ külső forgatónyomaték szükséges.

A leszálló ágon az ω_c csökkenése maga után vonja az ω_p növekedését, — a precesszió megnő. A precesszió növekedése annál kevésbé érvényesül, minél nagyobb volt a kidobáskor a diszkosznak a szimmetria tengely körüli forgása. A pálya leszálló ágán a diszkosz elegendő nagyságú szögsebessége biztosítja, hogy az impulzus tengelynek a vízszintessel bezárt szöge csak kismértékben változzék meg. A felszálló ágon a precesszió a viszonylag nagyobb ω_c miatt elhanyagolható.

A forgás következtében a diszkosz pályájáról oldalirányban eltér. Ennek magyarázata:

Amikor a diszkosz az óramutató járásával megegyező irány-

ban forog, a jobboldali levegőréteget segíti mozgásában, viszont akadályozza a baloldalt, ezáltal nyomáskülönbség lép fel. A diszkosz pályájától abba az irányba tér el, amerre forog.

A rotáció feladatai: Ha a diszkosz megfelelő pályaszöggel, és a szimmetria tengelye körüli minnél nagyobb sebességgel repül, annál jobban megközelíti azt az elvet, ami a pörgettyű mozgásánál a stabilitás legfontosabb kritériuma. Eszerint a forgástengelynek a lehető legjobban egybe kell esni azzal a tehetlenségi tengellyel, amelyre vonatkoztatva a test tehetlenségi nyomatéka a legnagyobb.

Minél nagyobb a diszkosz sebessége (haladó és szögsebesség), annál jobbak előrehaladási viszonyai, mert az előtte elhelyezkedő levegőrészecskéket hatásosan tudja eltéríteni maga elől.

A megmozdított határréteg is nagyobb mennyiségű, s így nagyobb ellenállás hat a diszkoszra, ezért a felhajtóerő is növekszik.

A vizsgált két sportágban (itt csak a diszkoszvetést ismergettük) a szerek mozgását a fizika a gyakorlat tanulmányozása alapján képes matematikailag kifejezni. A szerek mozgásának tudományos elemzése és leírása nem öncélú hanem a sportoló jobb teljesítményét segíti elő.

Semmelweis Ignác Fülöp

1818—1865

(Részletek)

Ha indokolnám választásomat szubjektív okokat írnék:

1. a Semmelweis klinikán születtem;
2. kisdíák voltam még, de már annyit tudtam:
Semmelweis az anyák megmentője;
3. láttam életét filmen.

...

A gyermekági láz már Hippokratész idejében is ismert volt. Az évszázadok, évezredek alatt többféle okkal magyarázták.

A láz 1664-ben Párisban a Hotel Dieu kórházban, 1760-ban Londonban és 1824-ben Bécsben járványszerűen pusztított.

A betegség valódi természetét közelíti meg Gottfried Eisenmann würzburgi orvos 1837-ben kiadott művében: a „gyermekági láz egész tana a sebek fertőzésén alapszik”. Szerinte a szülés közben sebessé vált méh, esetleg a tüdők útján történik a fertőzés. A további fejtegetésekben zavaros elméletek, miazmák tömkelegébe bonyolódik. Emellett a fertőzést okozó miazmák ellen klórmeszes (!) öblítéseket ajánlott.

Oliver Wendell Holmes bostoni orvos említi először 1843-ban a boncolás veszélyét is. A megelőzésre ajánlott rendszabályai elsősorban az orvos egyéni tisztaságára irányulnak, de ezek nagyrészt fölöslegesek és a betegség lényegének felismerésén alapulnak.

Semmelweis pályája kezdetének idején a szülészeti tankönyvek ezt a betegséget, mint a szülőanyák rémét, elkerülhetetlen, sorsszerű jelenséget említették. Azt az általános nézetet, amely epidemikus, atmoszférikus, tellurikus, miazmatikus betegségnek magyarázza, alátámasztotta az is, hogy általában télen lángolt fel, — tehát egy évszakhoz kötődött.

Semmelweis a statisztikai adatokból indult el.

Megállapítása szerint a bécsi Allgemeine Krankenhaus alapításától, 1784-től 1823-ig a halálozási arány 1,25% volt. Ezután a Boér professzort „megfúró” Johann Klein került a klinika élére (az a Klein, akinél Semmelweis mint tanársegéd dolgozott a megfigyelések idején). Klein azonnal bevezette az addig elhanyagolt anatómiai oktatást, boncoltatott. Klein működése első évében a halálozási arány a szülészeti klinikán 7,45%-ra rugott. 1823—33. években az átlagos halálozás 5,3% volt. 1833-ban kettéválasztották a klinikát, Klein mellett kinevezték Bartsch professzort. De a halálozás ezután sem változott, mindkét részen 5—6% körül ingadozott.

1841-ben kormányrendeletre mindkét klinikát külön-külön épületben helyezték el. Ekkoriban rendelték el, hogy az orvostanhallgatók a Klein klinikán, a bábánövendékek pedig a Bartsch klinikán tanuljanak. Erre az intézkedésre a statisztika megváltozott. Az I. sz. klinikán 1841—46-ig átlag 10%, a II. sz. klinikán 3% volt a halálozás.

Semmelweis a statisztikán elgondolkodott, érzete, hogy itt kell keresnie a megoldást. Töprengett, vajon honnan adódik ez a megdöbbentően nagy eltérés. Sorra vette a különböző tényezőket. A betegek miatt nem lehet ilyen nagy eltérés, az ápolás, kezelés, elhelyezés szempontjából is nagyjából egyforma a két klinika. — A két klinika megszabott rend szerint, a hét 4 napján az I-es, a hét 3 napján a II-es klinika vette fel a jelentkező betegeket. A betegek mindig a szegény néprétegből kerültek ki. A II. sz. klinika zsúfoltabb volt, mint a Klein-klinika, mert már nemcsak az orvosok, hanem a betegek is tudtak a halálozási különbségekről. Semmelweis emlékezett, milyen félelem vett erőt sok szülőnőn, amikor megtudta, hogy az I. sz. klinikára kerül. Lehetséges-e, hogy ez a félelem az oka a nagyobb halálozásnak? Semmelweis felkérte a kórházi papot, ne használja a szokásos csengettyűt, ne hívja fel a nők figyelmét az újabb haldoklóra. A helyzet ennek ellenére nem javult. Igaz, tulajdonképpen Semmelweis nem várt nagy eredményt, hiszen tudta, hogy előbb felugrott a halálozási százalék és ennek következménye volt a félelem. Az ápolásban annyiban volt különbség a két klinikán, hogy az I. számún orvostanhallgatók, a II. számún bábák oktatása folyt. Lehetséges, hogy az orvostanhallgatók keze, a férfikéz durvább, mint a bábák női keze? Semmelweis elrendelte, hogy a vizsgálatokat a legkíméletesebben, könnyű kézzel kell végezni. A szelöltetésre is gondot fordított. Mindez az intézkedés sem mu-

tatott semmi eredményt. Úgy gondolta, most már semmi különbség nincs, hiszen az orvostanhallgatók boncoltak, s így sokkal képzetebbek, mint a bábák — ez csak nem lehet hátrányos?

Intézkedéseivel lényegében semmivel sem jutott előbbre, a sok álmatlan éjszaka munkája nem vezetett eredményre. Ez a már réges-régen ismert, leírt betegség azelőtt nem szerepelt gyakran a halálokok között. Semmelweis akkor még nem tudhatta, miért sűrűbb a gyermekági láz, amikor a kórházakban történő szülések száma is nő. Érthetetlen volt számára, hogy az otthoni szülések simán zajlottak le, míg a jól felszerelt kórházakban nagy a halálozás. A gyermekági láz járványszerű fellángolásait egyáltalán nem értette. Senki sem tudta, ő sem, mi ennek az oka.

De a kérdés többé már nem engedte nyugodni. Már magának érezte az anyák szenvedéseit, halálát. Kollégáihoz, barátaihoz fordult. Rokitanskyhoz, a bonctan tanárához és Kolletschkához, a fiatal, barátkozó professzorhoz, a törvényszéki orvostan tanárához. Ezek biztatták őt és további kitartásra, kutatásra buzdították. Elismerésük tartotta ébren Semmelweis tudományos kutató lelkesedését, pedig a kudarcok letörték.

Semmelweis megfigyelte, hogy azok a nők, akiknél a szülés elhúzódott — tehát tovább voltak a klinikán —, szinte minden esetben megkapták a gyermekági lázt és el is pusztultak benne. Mivel a kórtermekben állandóan szellőztetett, figyelte arra is, hogy az orvosok öltözete és keze visszataszítóan bűzlött a hullaszagtól. Kollégái erre a szagra kifejezetten büszkék voltak, hiszen ez mutatta, hogy szorgalmasan dolgoznak. (Egyes sebészek kabátja a sok rászáradt gennyből egészen megkeményedett.) Megfigyelte még, hogy nyáron, amikor kevesebb a klinikán az orvos, a hallgató, nincs oktatás, és alig végeznek bonctani gyakorlatokat, csökkent a halálozás is. Tehát újra a boncolás! Vagy nyáron mégis az időjárás, az atmoszférikus, tellurikus viszonyok megváltozása hat előnyösen?

A gyermekági láz tüneteit így írja le: „Szülés után négy nappal hirtelen általános rosszullét, hidegrázás, utána hőemelkedés következik, a has felpuffad és jön a biztos halál.”

Megfigyelte azt is, hogy a gyermekági lázban meghalt anyák, és az anyák halála után hamarosan elpusztuló újszülöttek hulláinak kórbonctani képe hasonló: hashártyagyulla-

dás, visszergyulladás, agyhártyagyulladás, szívburokgyulladás és a nyirokutak gyulladása, több együtt, vagy ezek valamelyike. Logikusan arra következtetett, hogy azonos bonctani jelenségeknek azonos okai lehetnek, vagyis ezek a csecsemők ugyanúgy pyaemiában haltak meg, mint édesanyjuk. A gyermekági láz tehát nem a gyermekágyasok sajátos fertőző betegsége!

1846. októberében hirtelen megszüntették Semmelweis alkalmaztatását a klinikán. Klein, aki nem szerette a „vad magyart”, kieszközölte Breit 2 éves tanársegédi alkalmaztatását. Így a megállapodás értelmében Semmelweisnek mennie kellett. Úgy döntött, Angliába megy tanulmányútra. Ám Breit — előnyösebb beosztása miatt — ismét leköszönt s így Semmelweis megkapta újból a kinevezést. Mielőtt állását elfogadta volna, barátai unszolására 1847. márciusában 3 hétre Velencébe utazott. „Azért mentem Velencébe, hogy műkincseinek láttára felderítsem hangulatomat és kedélyemet, melyet a szülészeti klinikán szerzett élményeim már nagyon megviseltek.”

Időközben — sajnos — új megállapításaival sem jutott előbbre. Ebben az igazán kilátástalan helyzetben egy szomorú véletlen játszott közre. A gyönyörű út után 1847. március 20-án érkezik Bécsbe, ahol elfoglalja két éves tanársegédi állását. Bécsben megrendülten hallja a hírt, hogy barátja, Kolletschka hirtelen meghalt. Boncolás közben egy ügyetlen tanítványa megsértette Kolletschka kezét. A jelentkezett seb néhány napon belül halálos lázt okozott és végzett a kiváló emberrel. A boncoláskor a halál okának mindkétoldali mellhártya-, szívburok-, hashártya- és agyhártyagyulladást állapítottak meg. Kolletschka egyik szemében gennyes áttétel is keletkezett.

Semmelweis könnyezve olvasta barátjáról a boncolási jegyzőkönyvet. És ekkor hirtelen rádöbrent: Kolletschka kórbonctani tünetei azonosak a sokszáz jegyzőkönyvvel, amit saját maga írt a gyermekági lázban meghalt szülőnőkről.

„Megrázkódva egész valómban, és izgatott kedélyem szokatlan hevével gondoskodám e felett, midőn hirtelen lelkem előtt állt meg egy gondolat s egyszerre világos lőn előttem, hogy a gyermekági láz és Kolletschka tanár betegsége ugyanegy, miután a gyermekági láz bonctanilag ugyanezen alakokból áll, ti. nyirokedény-visszerlob, gennyvér, áttételek stb.”

Kolletschka egy sérülés áldozata. A sérülés egy orvostanhallgató bonckésétől származik. A hallgató a késsel boncolt,

tehát azok a hullarészecskék, amelyek boncoláskor a késre tapadtak, biztosan érintkeztek a kés által ejtett sérüléssel. Kolletschkánál a kés vitte be a hullamérget. No, de hogyan jut a hullamérget az anya tetébe? Hiszen őket nem sebzí meg senki! Ha a tünetek egyeznek, akkor az okoknak is egyezniük kell!

Ekkor megtalálta a hiányzó láncszemet. Ők, az orvosok, ő és tanítványai okozzák a gyermekági lázat azáltal, hogy a vizsgáló kézzel az újjakon tapadó hullarészecskéket a nemi szervekbe viszik. Mert reggelenként az előző napon meghaltakat boncolták fel és a boncolás végeztével innen egyenesen a kórtermekbe, a betegágyakhoz siettek mosdatlan, vagy éppen vízzel leöblített kezeikkel.

Egyszerre mindent megértett.

A II. sz. szülészeti klinika 1841 óta csak bábanövendékeket oktat, azok pedig nem vesznek részt bonctani gyakorlatokon, mint az orvostanhallgatók. Ezért a nagy különbség 1841 óta!

A nagyobb halálozási arányszám elhúzódó, nehéz szülések után azért jelentkezik éppen, mert ilyenkor gyakori a hüvelyi vizsgálat. Otthoni, vagy a kórházban gyorsan lezajló szülések esetén senki sem vizsgálja az anyát „hullamérget” fertőzött kézzel.

Semmelweis emberi nagyságra jellemző, hogy míg a felfedezés akárki mást örömmel, büszkeséggel töltött volna el, ő — akit egyedül a betegek sorsa érdekelt — keserűen vádolja önmagát:

„Meggyőződésemmhez híven tanúságot kell tennem, hogy csak a jó Isten ismeri azok számát, akik miattam szállottak idő előtt sírba. Én olyan mértékben foglalkoztam hullákkal, amennyire csak kevés szülész foglalkozott... Bármi fájdalmas, bármi nyomasztó ez a beismerés, nem a letagadásban rejlik az ellenszér; az igazságot az összes érdekeltnek tudomására kell hozni.”

Semmelweis még semmit sem tudott arról, hogy a hullákban mi a fertőző anyag. Kizárólag a szag után indult el kutatásaiban. Feltételezte, hogy a szag összefügg a „mérgező anyagokkal” és hogy a kéz akkor tiszta, ha az édeskés szag eltűnt.

Semmelweis érezte, kezében van a megoldás. Most már

arra is megvolt a magyarázat, miért volt az, hogy Velencébe utazása előtt (1847 januárjában) a 40%-os halálozás miatt csökkent a távollétében. Amíg ő nem volt a klinikán, nemigen boncoltak. És fény derült arra is, miért főleg télen lánghol fel a fertőzés! Nyáron — tanulmányi szünetben — szintén nem boncoltak. De hát meg lehet szüntetni a boncolást? Hát akkor megáll az orvostudomány fejlődése! Nem lehet visszamenni a középkorba! Más megoldást kell keresni!

Ezért kísérletezett. Sietnie kellett, hiszen a boncolást nem lehetett sokáig nélkülözni. Kutatásai gyógyszer- és vegyszeranyagokra is kiterjedtek. Próbálkozott hamuzsírral, maróanyagokkal, kánsavval és egyéb kénvegyületekkel, ammóniával, lúgokkal, de egyik sem volt megfelelő. A vegyület, amely jól szagtalanított, egyúttal véresre is marta a kezét, amelyik viszont nem roncsolt, az nem is tüntette el a hullaszagot. Végül *klóros vízzel* sikerült elérnie célját (klórgázt fejlesztett, és vízbe vezetve klóros vizet állított elő. Ez a zöldes-sárga, köhögésre ingerlő folyadék nem is volt maró hatású és nagyon jól tisztított). Ám a klórgáz hamar elszállt a vízből, ezért áttért a klórosmészre. Ha ebben megmosta a kezét, az nemsokára szagtalanná és kissé síkossá vált.

Tehát megvolt a megoldás!

A klórmésszel való méregtelenítést Semmelweis előtt már Eisenmann (1837) és Holmes (1843) ajánlotta.

Semmelweis maga is írja, hogy van arról tudomása, hogy „az angolok a gyermekági lázat régóta ragályos betegségnek tartják, melynek elhárítására chlormosásokat használnak” (1832-ben a bécsi orvosi fakultás is foglalkozott a klórmész fertőtlenítő hatásával).

Semmelweis felfedezését közölte Klein professzorral: a gyermekági láz hulla-anyagoktól származik, amelyeket a vizitek alkalmával az orvosok visznek át a szülőasszonyra; ezért szükséges, hogy az orvos vizit előtt megtisztítsa a kezét és, ez a legjobban chloros vízzel érhető el.”

1847 május 15-én a következő szövegű hirdetmény jelent meg a klinika kapujában:

Mától, azaz 1847. május 15-étől kezdve minden orvos és hallgató, aki a boncteremből jön, köteles a szülészeti kórtermekbe való belépés előtt a bejáratnál levő mosdótálban klóros vízzel alaposan megmosni a kezét. Ez a rendelkezés kivétel nélkül mindenkire vonatkozik.

Semmelweis

Semmelweis következetesen keresztülvitte a klórosvizes kézmosást, bármennyire is kinevették, gúnyolták orvostársai, professzora és növendékei, és megtörtént, hogy a személyzet szavazással tiltakozott a mosakodás ellen, főképp, amikor már a műszereket, az ágyneműt és a nők lemosására szolgáló anyagokat is tisztára kellett mosni. De még maga Klein professzor is alávetette magát a gyakorlatnak, igaz, abban a reményben, hogy majd a tények fogják megcáfolni ezt az elméletet is, csakúgy, mint már annyi túlbuzgó fiatal reformátor elméletét.

Az eredmény hamarosan mutatkozott.

1847. áprilisában	18,27%,
1847. májusában	12,34%,
1847. júniusában	3,04 % volt a halálozási arány.

A javulás tartósnak ígérkezett.

És ekkor, a gondos kézmosások ellenére az egyik kórteremben újra fellépett a rettegett kór. Már-már úgy látszott, a tisztasági intézkedések ellenzői jogosan örvendezhetnek. De Semmelweis nem adta fel a küzdelmet. Kezdetben a fertőtlenítés esetleges hiányosságaiban kereste az újbóli nagy halandóság okát, de nemsokára rájött a lényegre. Megállapította, hogy a kórteremnek az alsó ágyán egy már hatszor szülő, de széteső méhrákban szenvedő szülőnő gennyes váladéka okozta az újabb gyermekágyi-láz megbetegedéseket. Az orvosok az első ágyról továbbhurcolhatták a váladékot a többi szülőnőre.

Semmelweis nem állt meg feleúton, elrendelte, hogy ezután nemcsak a kórterembe való belépéskor, hanem minden vizsgálat előtt kezet kell mosni klórosvízben. Alig múlt el egy

hónap és újabb kudarc érte. Egy másik kórteremben 19 fiatal nő halt meg gyermekágyi lázban. Semmelweis itt is meglelte a fertőzés góciát: egy asszonyt, aki gennyes térdízületi gyulladásban feküdt. Ekkor utasítást adott, hogy azokat a szülőnőket, akik más betegségben is szenvednek, különítsék el.

A két esetből levonta a következtetést: Nemcsak a hullarészek, hanem minden bomlott szerves anyag, és az élő beteg szervezet gennyes váladéka is okozhat gyermekágyi lázat, ha ez az anyag a szülőnők vizsgálatánál a vizsgáló keze útján a szülőutakba kerül és ott felszívódik.

Eleinte csak a Semmelweis közvetlen közelében dolgozók, vagy az őt felkeresők ismerkedtek meg ujjításaival.

...

ORSZÁGOS KODÁLY ZENEI MŰVELTSÉGI VERSENY

Tanulóink válasza a verseny néhány kérdésére

1. kérdés:

Melyek Kodály művészetének legfontosabb jellemzői?

Melyik Kodály mű a legkedvesebb számomra és miért?

BALOGH TAMÁS II/D válasza:

Kodály művészetének egyik legjellemzőbb vonása: a magyar népzene és az európai műzene szintézisének megteremtése. Egyfelől a magyar népdal, a verbunkos és a magyar kollégiumi zene hatott rá, másfelől Palestrina, Bach, a bécsi klasszikusok, Brahms, és elsősorban Debussy zenéje és formavilága. Életművében a vokális zene döntő szerepet kap. Meggyőződése, hogy magyar zenekultúrát és általános zenei műveltséget csak széleskörű kórusmozgalom, énekes kultúra teremthet meg. Ennek érdekében fordít nagy gondot az ifjúság zenei nevelésére. A zenei analfabétizmus ellen harcol, mert a magyarságot zenei kulturáltságban európai színvonalra akarja emelni. A népzene-

kutató és tudós, nyelvművelő, népművelő és zeneszerző Kodály művészete összefoglaló, betetőző. Ma már klasszikusnak tekintjük Kodályt, és nehezen tudnánk elképzelni a magyar zenét nélküle.

Számomra legkedvesebb műve: a Páva-variációk. Ady Endre írta a „Felszállott a páva” c. verset, melyet erősen forradalmi hangvétele miatt sokat üldöztek. Elképzelhetjük tehát Kodály bátorságát, aki 1937-ben férfikart komponált erre a versre. Horthy kormánya a mű előadását betiltotta. 1939-ben azonban Kodály elkészítette a „Felszállott a páva” zenekari variációit. Az amszterdami Concertgebouw zenekar kérte fel rá, és az egész világon ismertté tette a művet és szerzőjét.

A műben a téma először sejtelmesen, baljúslatúan jelenik meg. Azután az oboa hozza a témát, majd bekapcsolódnak a fuvósok. Ezután a vonósok veszik át a vezető szerepet. 16-szor jelenik meg a téma, mindig más hangszereléssel. Rendkívül ötletes a hangszerelés, nagy hangulati különbségeket teremt a téma megjelenései között. A fináléban egy új téma jelenik meg, egy friss táncdallam. Utána visszatér a páva-téma, amely most teljes szépségében mutatkozik be. A hangulat a mű folyamán egyre fokozódik, a tetőponton a nép megszabadul elnyomóitól. A mű jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy Európában megismerjék a magyar zenét. Nekem azért teszük, mert nyomon lehet benne követni, amint a szerző egy nagyon egyszerű pentaton dallamból fokozatosan felépít egy ilyen nagyszabású művet. Ahány variáció, annyi arca egy témának. Az ősi népdalkincs egész gazdagsága megelevenedik előtttem — a magyarság tragikus múltjával és bizakodó jövőjével együtt.

2. kérdés:

Kodály kóriszművei hogyan kapcsolódnak az európai hagyományokhoz és miben hoznak újat?

MARTON ÁGNES IV/A válasza:

A kórusirodalom legszebb művei a reneszánsz és a barokk korban születtek. Palestrina és Bach kóruskompozíciói lényegesen hozzájárultak Kodály technikai eszközeinek gazdagításához.

Kórusműveire jellemző a formai fegyelem, a világos szer-

kesztés, a szólamok egyenrangúsága, melynek érdekében gyakran alkalmaz imitációs megoldásokat. Vokális kompozícióiban gyakran találkozunk barokk formákkal: rondó — Psalmus Hungoricus; szvit — Pünkösddőlő, Mátrai képek, Kállai kettős. Ily módon kapcsolódik az európai hagyományokhoz. Amiben újat hoz, kórusművészetének alapvetően magyar jellege. Kodály véleménye, hogy nem lehetünk többé zenei gyarmat. „Merjünk magyarok lenni zenében is!” — írja. A legkisebbeknek szánt egyszerű kórusművek apróbb részleteikben is mesterien kidolgozottak éppúgy, mint hatalmas vokális kompozíciói. Gyermekekórusainak melódiája plasztikus, szólamuk könnyen énekelhető. Ambitusuk igazodik a kis énekesek hangterjedelméhez. Kórusainak birodalmában az élet sokszínűségével, az érzelmek hű megjelenítésével találkozhatunk, akárcsak a Kodály és Bartók által összegyűjtött gazdag népdalkincsben. Új bennük a magyar zene anyanyelvként való használata még akkor is, ha nem kifejezetten népdalfeldolgozásról van szó. Egyrészt ezért érzi a hallgató, hogy teljességében a magyarságé ez a zene, másrészt azért, mert témáiban sokszor fordul a magyar történelmi, zenei, irodalmi hagyományokhoz. Örökértékű műveiben „megkészt” és új melódiákat fogalmaz meg oly módon, hogy meghallgatásuk, méginkább előadásuk felejthetetlen élmény marad!

3. kérdés:

Kodály a magyar irodalom mely korszakai felé fordult zeneszerzői érdeklődéssel és miért?

TAKÁTS ALAJOS III/D válasza:

Kodály zeneszerzői pályafutásának kezdetén felállított „zenei program”-jába szorosan beletartozott az irodalommal való kapcsolat, sőt szövetség. Kodály szerelmese volt a beszédnek, a szép kiejtésnek, a költészetnek. Minden versben zenét érzett, s ez is indokolja, hogy a magyar (és a világ-) irodalom számos alkotását megzenésítse. Magyar-német szakos tanár. Doktori disszertációjának címe: „A magyar népdal strófaszerkezete”.

A reneszánsz, romantikus és reformkori versek megzenésítésével kettős célt szolgált: egyrészt kórusműveivel fel akarta ébreszteni a nemzeti öntudatot, igaz hazaszeretetre akart nevelni, másrészt a XVI—XIX. századi költők műveit — minthogy

nekik nem volt kortárs zeneszerzőjük — kívánta megzenésíteni.

A XX. századi költők verseit saját lírai önvallomásaként zenésítette meg, kórusműveiben egy-egy hangulatot, képet fest meg mesteri módon (pl. Öregék, Norvég lányok...). Megrendelésre is írt ilyen jellegű műveket (pl. Berzsenyi: A magyarokhoz; Psalmus Hungaricus; Kecskeméti Vég Mihály [Buda, Pest és Óbuda egyesítésének 50. évfordulójára].

Az aktuális kérdésekre műveivel válaszolt (pl. 1944-ben Petőfi csodája; a háború alatt Bodrogh Pál: Sirató ének...).

A második kérdésre, hogy miért éppen a fenti korszakok felé fordult Kodály érdeklődése, összefoglalva az előzőkben előadottakat, az alábbiakat mondhatom: nemzeti öntudatra, hazaszeretetre akarta nevelni a magyar népet. Így szólhatott hozzá az aktuális kérdésekhez, így adhatta lírai önvallomását; megzenésíthette a régebbi századok költőinek verseit, ezzel is egyengethette zenei kultúránk hiányosságait.

Mindig újra törekedett, minden művével mondott valami olyat, amit az emberiségnek érdemes megjegyeznie. Célját el is érte, elsősorban kórusműveivel, amelyeket igazán csak azok szerethetnek és érthetnek meg, akik maguk is éneklék azokat!

SAKKÖREINK ÉS ÖNKÉPZŐKÖRÜNK

Meggyőződésünk, hogy a tanítási óra csupán az egyik lehetőség diákjaink számára képességeik kibontakoztatásához. Ahhoz, hogy ki-kí speciális érdeklődésének megfelelően elmélyültebben tájékozódhassék egy-egy szakterületen, nagy mértékben hozzásegít a szakkörökben végzett munka. Ezért törekszünk minden évben arra, hogy sok szakkör indításával egyre szélesebb skálájú választási lehetőséget biztosítsunk érdeklődő tanulóinknak.

Az ez évben működő szakkörök részben egy-egy tárgy anyagához adtak kiegészítést, részben előkészítettek a felsőfokú intézmények munkájára, de voltak olyanok is, amelyek gyakorlati jellegük érdekességével kötötték le a résztvevőket.

Részletesebben csak a legeredményesebben működő, leglátogatottabb, legtöbb igényt kiváltó szakkörökről kívánunk szólni.

A nyelvek iránti általános érdeklődés megnövekedése indokolta, hogy idén bővült a nyelvi szakkörök száma. Ezen belül sikerrel működött az 1/b. érdeklődő tanulói számára indított

orosz szakkör, amit Nagy Katalin vezetett. A szakkör tagjai az év során a Szovjetunió kultúrájával ismerkedtek, nyelviileg sokszor komoly erőfeszítést igénylő, nehezebb elbeszélések, tréfas történetek feldolgozása, népdalok tanulása, diafilmek vetítése során. Sikeres volt az ünnepélyes szakköri ülés, amelyre mindenki valamilyen orosz nyelven előadott műsorszámmal készült fel. A szakkör tagjaiból alakult csapat részt vett az iskolánapon rendezett vetélkedőn, ahol Örményországot mutatta be, s megszerezte az előkelő harmadik helyet a III. és IV. tagozatos osztályok között.

A III. és IV. orosz tagozatos osztályos tanulók számára Bálint Judit tartott versenylőkészítő szakköröket. Munkájuk igen sokszínű volt, a nyelvi szerkezetek finomságainak tanulmányozása mellett különböző témakörben társalgási- és fordítási gyakorlatokat végeztek és komoly munkával készültek az iskolánapi vetélkedőre. Fordítási készségük fejlődésének bizonyítéka az Országos Diáknapokra benyújtott számos sikeres pályázat.

Az angol nyelvet kedvelők számára Borbás Lajosné és Kenyeres Zoltánné vezetett társalgási szakköröket. A társalgás alapja egy-egy érdekes szöveg megbeszélése volt, ennek során rendszerezték és bővítették a résztvevők nyelvtani ismereteiket is. Az I. éves angol tagozatosok voltak a leglelkesebbek, a szakköri munkában az osztály minden tanulója részt vett. Kezdetben csupán egyszerűbb társalgási formákkal kísérleteztek, később azonban az olvasott szövegek megbeszélése során kötetlenebb, szabadabb beszélgetésekre is sor került. Ezen kívül szöveghallgatás, magnós gyakorlatok is szerepeltek a programban.

Az általános iskolások között — az ilyen jellegű orosz szakkörrel ellentétben — nagy volt az érdeklődés az angol előkészítő szakkör iránt. Sokan és lelkes igyekezettel vették részt a munkában, ismerkedtek a nyelv elemeivel, s buzgalmuk nem csökkent a tanév végéig.

Sokszínű, gazdag programot biztosítottak a különböző matematikai szakkörök. Minden matematika tagozatos osztály tudásának, színvonalának megfelelő igénytel külön csoportban dolgozott. Az 1/c. szakkörén — amit Herczeg János vezetett, — a résztvevők elsősorban logikai jellegű feladatokat oldottak meg, részben egymás kiselőadásait hallgatták. Az előadások főbb témái a következők voltak: geometriai „paradoxonok”, a Közép-

iskolai Matematikai Lapok feladataival kapcsolatos kutatások eredményei, elemi számelméleti függvények.

A 2/c-sek *Bánhegyi László* irányításával részben az Apollonius-féle körérintési feladatokkal foglalkoztak, részben az országos versenyekre készültek fel nagy energiával. Lelkesedésük, kitartó munkájuk bizonyítéka, hogy közülük 9-en bejutottak a döntőbe (*Beck László, Éltető László, Jakab Tibor, Lelkes András, Réti Zoltán, Szabó Zsolt, Szecsői Sándor, Tóth Csaba, Vajda László*).

A 3/c. matematika szakkörén, amit *Herczeg János* vezetett, a következő témák szerepeltek: Pell-egyenlet, Csebisev-tétel, a háromszög nevezetes vonalai, érdekes tételek a háromszögben, baricentrikus koordináták, Ceva, Hewart- és Menelaosz-tétel, inverzió, valószínűség-számítás.

A nem tagozatos tanulók számára az első három évfolyamon két szakkör indult, az egyiket *Bánki Viktor*, a másikat *Bényei Károly* vezette. Ezeknek a szakköröknek a célja is részben a feladatmegoldó és logikai készség fejlesztése volt, részben pedig a versenyekre való felkészítés. Az első és második osztályosok szerepeltek a házi versenyen, foglalkoztak számrendszerekkel, kombinatorikával, geometriai transzformációkkal, az Arany-, Dániel-verseny feladatainak megoldásával. A harmadikosokat első félévben számelméleti problémák foglalkoztatták (oszthatósági feladatok, primszámok, diophantoszi egyenletek, lineáris kongruenciák). A második félévben a tanulmányi versenyekre való felkészülés állt munkájuk középpontjában, s a korábbi évek versenyeire kitűzött feladatokat oldották meg. A szakkör tagjai közül 14 tanuló rendszeresen és igen aktívan vett részt a foglalkozásokon, *Bíró Tamás* (3/d.) és *Németh Tibor* (3/d.) pedig bejutott az OKTV döntőjébe.

A programozás-szakkör *Ratkó István* vezetésével működött, a 3/c. osztály tanulóival. Főbb témáik a következők voltak: A számítógép felépítése, egy fiktív gép fiktív utasításrendszere, a FARTRAN nyelv elemei, különböző utasítások. Májusban minden szakköri tag lefuttatott egy programot az MTA SZTAKI NOVA mini-komputerén. A szakköri munkában *Meszéna, Molnár Gy., Szalai, Kelen* emelkedett ki.

Az általános iskolások számára tartott előkészítő matematika-szakkört *Herczeg János* irányította. Örömmel állapíthatjuk

meg, hogy ez a szakkörünk, amelynek munkáját kiemelten fontosnak tartjuk, a kisdíjak körében egyre ismertebb és népszerűbb. Reméljük, ennek a szakkörnek a jó munkája is hozzájárul ahhoz, hogy az általános iskolákkal való kapcsolataink a jövőben még tovább fejlődjenek.

A matematikai szakköri munka értékelésénél külön meg kell emlékeznünk egyetemre járó volt tanítványainkról (*Andor Csaba, Bauer Katalin, Békéssy Péter, Gajdács Ibolya, Hárs László, Kertész András, Mérő László, Németh István, Pataki János, Schván Péter, Síklósi István, Somos Endre, Szőke Mariann, Tátray Péter, Tóth András, Ury László, Vízvári Béla*), akik — társadalmi munkában — több jelentős akcióban támogatták, színesítették az iskola matematikai életét. Az ő munkájuk eredménye a sikeresen szervezett házi versenyünk. A pályázatok elbírálásában nagy segítséget nyújtottak, és ők tartották a versenyek döntőire előkészítő rendkívüli szakköröket.

A kémia-szakkört *Bankó Károlyné* vezette 19 tanulóval. A foglalkozások célja a kémiai ismeretek bővítése, valamint a modern elméletek megismerése volt. A szakkör tagjai kiselőadások keretében foglalkoztak a radioaktív sugárzással, az izotópokkal és ezek gyakorlati alkalmazásával, az anyag atomos felépítésével, a periódusos rendszerrel, a kötéstípusokkal. A szakkör munkájában jelentős segítő szerepet vállalt iskolánk volt tanulója, *Lőrinc Júlia* vegyész-hallgató, aki nagyon nívós előadást tartott a periódusos rendszerről, és színes analitikai bemutató gyakorlatot vezetett. A szakköri munkában kiemelkedő teljesítményt nyújtott *Szumelidisz Sándor* 2/d. oszt. tanuló.

Két biológiai szakkörünk működött. Az egyiket 17 első és második osztályos tanulóval *Koroknay Istvánné* vezette. A tanulók érdeklődési körének megfelelően ez a szakkör főleg az állatvilággal foglalkozott: boncoltak halat, békát, emlős szemet, szívet, állatokat gyűjtöttek és preparáltak — főleg ízeltlábúakat —, mikroszkópi vizsgálatokat végeztek, ezen kívül állatkerti és múzeumi séta is szerepelt a programban. Többször sor került filmvetítésre is, részben a boncolással kapcsolatban, részben a külföldi állatkerti anyag és safarik bemutatására került sor. A harmadik és negyedik osztályosokkal biológiából *Dr. Mohácsy Lászlóné* foglalkozott. Ez a szakkör elsősorban érettségire készített elő, a fő tárgyköre az általános biológia volt. Sokat foglalkoztak biokémiával, kitérve a legújabb kutatási eredményekre is. A molekuláris biológia és a sejttan témaköréből igen

szép és értékes előadást tartott Hrivó Árpád 4/c. oszt. tanuló. Főleg a harmadikos résztvevőket érdekelte az emberi test fiziológiai anatómiája. A vérkeringés szabályozásáról Takáts Alajos 3/d. oszt. tanuló készített tartalmas dolgozatot, melyben főleg a vérkeringés idegi szabályozásával foglalkozott. A szakköri munka elősegítette az egyetemi felvételre való előkészítést is.

Ez évben három fizika szakkörben dolgoztak az érdeklődő tanulók: A második évfolyamosok szakkörét Istók Katalin vezette. A résztvevők főleg statikai, dinamikai feladatokkal foglalkoztak, több időt fordítottak a munka és energia problémáira, nyilvános szakköri ülést tartottak Kopernikusról, részt vettek a Matematikai Lapok fizika-rovatának feladat-megoldásaiban.

A harmadik és negyedik osztályosok fizika szakkörének vezetője Hubert Györgyné volt. A harmadikos szakkörben a fizika tagozatos osztály 13 tanulója dolgozott, a körmozgás, rezgő és forgó mozgás, valamint a fénytan tárgykörében, ezen kívül versenyfeladatok megoldásával készültek fel az OKTV-re. A 20 negyedikes szakköri tag elsősorban a kinematika, dinamika, fénytan, hőtan és statika kérdéseivel foglalkozott. A versenyfeladatok megoldásával részben az OKTV-re, részben az egyetemi felvételi vizsgákra készültek fel.

A rádió- és fotoszakkört Apró Pál irányította. A rádiószakkör 12 főnyi csoportjának egyik része a rádiótechnika elvi és gyakorlati vonatkozásaival foglalkozott. A másik csoport, a haladók, tranzistoros reflex vevőt építettek. A szakkörben kiemelkedően jó munkát végzett Bagi András 4/d. oszt. tanuló. — A fotoszakkör 10 tagja kezdőként ismerkedett a fényképezés elemeivel. A legszükségesebb ismeretek elsajátítása mellett a film-előhívást és a képnagyítást tanulták meg a szakkör tagjai. A legszorgalmasabb résztvevő Ihm István volt az 1/b.-től.

Nagy látogatottságnak örvendett és igen eredményesen dolgozott a két autóvezető szakkör, amit Szókontor Pál vezetett. A szakkör tagjai közül többen sikerrel letették az autóvezető vizsgát. A honvédelmi szakkör ugyancsak sok érdeklődőt vonzott, a dekorációs szakkör tagjai pedig egész évben át gondoskodtak a változatos, ízléses, az aktuális eseményekre frissen reagáló fali-újság összeállításáról. Mindkét szakkör irányítója Szókontor Pál volt.

Új kísérlet volt ez évben a filozófiai problémákkal foglal-

kozó marxista vitakör indítása, amit Dobos Gábor vezetett. A megvitatásra kitűzött témák érdekesek és gondolatébresztők voltak: A demokrácia fogalma, szocialista demokrácia; A vezetők — vezetettek kapcsolata; Alap és felépítmény viszonya, jelentősége; Az állam felépítése, sajátosságai, jelentősége; Az egyén és közösség viszonya; Szabadság-fogalom az egyén és közösség vonatkozásában. Kár, hogy az év során a témák iránti érdeklődés nagyobb volt a résztvevők körében, mint az egyes vita-alkalmakra való gondos felkészülés igénye, a szakirodalom alapos áttanulmányozására való törekvés. A jövőben ez lényeges eleme kell, hogy legyen az ilyen viták színvonalra való törekvésének.

Évtizedes, sikeres múltra tekint vissza iskolánk Önképzőköre, ami az idén új vezetőséggel kezdte meg működését. A tanár-vezető ez évben is Pártos Vera volt. Legfontosabb célkitűzéseik közt szerepelt, hogy javítsák a bírálatok színvonalát. Nem ez az első év, amikor az Önképzőkör különösen nagy súlyt helyezett a bírálatokra, de idén újítást jelentett az, hogy nemcsak a közreadott műveket, hanem a bírálatokat is rangsorolták, értékelték. A résztvevők hallhattak néhány kitűnő bírálatot, de sajnos, kevésbé felkészült szereplést is, így ezen a téren még lesz tennivaló a következő tanévben.

A 2/a. osztály újítása volt ez évben az önálló irodalmi műsor összeállítása, bemutatása, amely iránt feltűnően nagy volt az érdeklődés. Kezdeményezésüket a 3/a. és 2/b. követte irodalmi műsorral, valamint Szmodis Péter 3/d. oszt. tanuló estje különböző osztályokból verbuvált szereplőkkel, Matej Bor nemrég megjelent kötetéből. Ezek az önképzőköri ülések sikerültek a legjobban.

A siker nagyon örömdetes, de azért elgondolkoztató: ez az év sokkal kevesebb önálló alkotást hozott, és kevesebb igazán jó vitát, mint a tavalyi. Októberben az „Öreg Berzsényisek Önképzőköre” megmutatta, mire voltak képesek iskolánk tanuló pár évvel ezelőtt, és milyen szintet kellene nekünk elérnünk ahhoz, hogy ismét ilyen szintű berzsényis önképzőköri üléseket tarthassunk. Mindez persze nem jelenti azt, hogy nem voltak jó ülések az Önképzőkörön. Sikeres volt a hagyományos „Mai vendégünk” sorozat folytatása: januárban mutatkozott be Fábri Péter, akinek első kötete, a „Fosztóképzőkkel” című, 1972 nyarán jelent meg. Kiemelkedő alkotásokkal szerepelt az Önképzőkörön Bíró Tamás 3/d.-s, akinek színművét nagy érdeklődés közepette adta elő osztályának kollektívája. Az előadás, a bírálat és a vita egyaránt

az évi munka fénypontját jelentette. A jövő évi terveket a nyári táborban és szeptemberben vitatja majd meg a tagság. Az önképzőkör vezetőségének fő irányítója Nagy Ilona 2/b. és Szmodis Péter 3/d. osztályos tanuló volt.

RENDKÍVÜLI TÁRGYAK

sora is indult iskolánkban a széleskörű érdeklődés kielégítésére, főleg nyelvekből. Ez érthető is, hiszen a rendkívüli tárgy keretében sok lehetőség nyílik a nyelvi tudás elmélyítésére, a szélesebb körű gyakorlásra. A német órákat *Láng Ildikó*, a francia órákat *Dr. Hamar Józsefné* tartotta. Az idegenvezetési gyakorlatok oroszból a tagozatos osztályok első, ill. harmadik osztályos csoportjának az Idegenforgalmi Tanács szervezésében és irányításával folytak. A negyedévesek előkészítését az Expressz iroda képviselői, az elsősökét és harmadikosokét *Harmatha Andrásné* tartotta. A felsősök már az orosz nyelven történő idegenvezetésre készülnek, míg elsőben még csak magyarul ismerkedtek elméleti és gyakorlati kérdésekkel. Az első év anyaga így is érdekes és változatos: hazánk népművészeti tájajaival, hagyományaival, jellegzetes tárgyi emlékeivel ismerkedtek tanulóink. Bár főleg filmekre és könyvekre alapoztak, meglátogatták a Népművészeti Múzeum kiállítását, iparművészettel és művészettörténettel is foglalkoztak. Városnéző sétákon alkalmazzák az elméletben megtanultakat. Ezeken a sétákon igen jó felkészültséggel a résztvevő tanulók vezettek.

A történelem tanfolyam — amit ez évben is *Dr. Győrvári Istvánné* vezetett — azokat a tanulókat csoportosította, akik egyetemen, főiskolán ebből a tárgyból készülnek felvételi vizsgát tenni. Alapos és sokoldalú munkát végeztek, havonként feladatlapokkal, tudást vizsgáló tesztekkel adtak számot ismereteik pontosságáról, mélységéről, — s ez nagy biztonságot jelentett számukra tudásuk ellenőrzésénél, a helyes önismeret kialakításánál.

A helyesírás is szerepelt a rendkívüli tárgyak között, *Vrabély Armandné* tanította. Főleg azok az első és második osztályosok vették részt az órákon, akik labilis helyesírási készséggel rendelkeztek, vagy akik nyelvtani biztonságukat meg akarták szilárdítani, tudatosabbá kívánták tenni. Év közben a résztvevők több felmérő dolgozatot írtak haladásuk ellenőrzésére.

A műszaki rajz kezdő fokon szerepelt a rendkívüli tárgyak között, *Szókotor Pál* tartotta. Az órák főleg az első és második osztályokból vonzottak érdeklődőket, harmadikból mindössze 2 résztvevő volt. A tanfolyam tagjainak egy része rajzot is tanult, ők több kiállítást is megtekintettek, reprodukciókat, vetített képeket elemeztek, megnézték a szentendrei Ferenczy-kiállítást.

Dr. Tegye Imréné

AZ 1972/73-AS TANÉV SPORTMUNKÁJA

Ez évi sportmunkatervünket nagyrészt megvalósítottuk. Eredményeink változóak. A legkiemelkedőbb eredményt fiú kosárlabdázóink nyújtották, akik a Bp. II. oszt. bajnokságon a 2. helyen végeztek és továbbjutottak a Bp. I. osztályba, serdülő csapatuk pedig megnyerte a serdülők bajnokságát. Ezenkívül megnyerték a Bolyai-Kupa versenyét és az I. helyen végeztek. A másik kiemelkedő eredményt sakk-szakosztályunk érte el, sakkozóink a Bp. I. osztályban a 2. helyen végeztek.

Részletes eredmények:

Házi versenyek:

A) Leányok versenyei

Kézilabda: ősszel rendeztük meg a mérkőzéseket évfolyamon belül az osztályok között, majd alsós döntőt és iskolabajnoki döntőt rendeztünk. Eredmények:

Evfolyamonként: I. évf.	1. I/B osztály csapata,
	2. I/A osztály csapata,
	3. I/CD osztály csapata.
II. évf.	1. II/C osztály csapata,
	2. II/A osztály csapata,
	3. II/B osztály csapata,
III. évf.	1. III/A osztály csapata,
	2. III/C osztály csapata,
	3. III/B osztály csapata.

Az alsós évfolyamok bajnoka a II/C osztály:

2. helyezett: az I/B osztály.

Iskolabajnok: a II/C osztály csapata,

2. helyezett: a IV/D osztály csapata.

Kosárlabda: hasonló formában rendeztük, mint a kézilabdát.

Eredmények:

Évfolyamonként: I. évf. 1. az I/B oszt. csapata,
2. az I/A oszt. csapata,
3. az I/C,D oszt. csapata;

II. évf. 1. II/A oszt. csapata,
2. a II/C oszt. csapata,
3. a II/B oszt. csapata;

III. évf. 1. a III/A oszt. csapata,
2. a III/C oszt. csapata,
3. a III/B oszt. csapata.

Az alsós évfolyamok bajnoka a II/A osztály,

2. helyezett a II/C osztály.

Iskolabajnok a III/A osztály csapata,

2. a II/A osztály csapata,

3. a II/C osztály csapata.

Röplabda: hivatalosan nem rendeztünk versenyeket, csupán egy-egy osztály játszott egymás ellen.

Asztalitenisz: a megrendezett háziversenyen

1. Hány Zsuzsa I/D,

2. Knáb Magdolna II/A o. tanuló.

B) *Fiúk versenyei*

Négy labdajátékban rendeztünk házibajnokságot, az idén először kispályás labdarúgásban is, amelyben minden osztály

részt vett. Ezenkívül újítás volt az is, hogy kosárlabdában II. oszt. bajnokságot is rendeztünk, amelyen azok a tanulók indulhattak, akik nem játszottak az első csapatban.

Eredmények:

Kézilabda: alsós bajnok a II/D osztály,

felső bajnok a IV/D osztály,

iskolabajnok a IV/D osztály.

A legtöbb gólt Kovács Péter IV/D oszt. tanuló dobta.

Kosárlabda: alsós bajnok a II/C osztály,

felső bajnok a III/C osztály,

iskolabajnok a III/C osztály.

A legtöbb kosarat Szöllősi László 3/C oszt. tanuló dobta.

A II. oszt. bajnokságban első helyezett ugyancsak a III/C osztály csapata.

Röplabda: alsós bajnok a II/B osztály,

felső bajnok a IV/D osztály,

az iskolabajnoki döntőt sajnos nem tudtuk megrendezni.

Labdarúgás: alsós bajnok a II/B osztály,

felső bajnok a IV/D osztály,

iskolabajnok a IV/D osztály.

Atlétika: Az atlétikai háziverseny legjobb eredményei:

35 m rajtverseny: 1. Szeleczky György 2/C, 5,0 mp

magasugrás: 1. Farkas Tibor 4/D, 165 cm,

távolugrás: 1. Miklós Dezső I/C, 495 cm,

súlylökés: 1. Butor Dezső 3/C, 11,67 m, 2. Kiss Tibor 1/D, 10,55 m.

C) *Március 15-én rendeztük hagyományos mezei futóversenyünket az egész iskolának, évfolyamonként a fiúknak és a lányoknak, különböző távokon.*

Eredmények:

I. évfolyam

leányoknál: 1. Kézdy Klára, A osztály,
2. Becker Lívia, A osztály,
3. Hány Zsuzsa, D osztály;

csapatban: I. *helyezett* az A osztály 31 ponttal
(Kézdy, Becker, Csikós, Lénárd, Solymosi),
II. *helyezett* a B osztály 41 ponttal
(Cserge, Horváth Éva, Miklós, Tóth E.),
III. *helyezett* a D osztály 75 ponttal
(Hány, Halász, Bauer, Kom, Kiss);

fiúknál: 1. Jani Gábor C osztály,
2. Papp László C osztály,
3. Ihm István B osztály;

csapatban: I. *helyezett* a C osztály 32 ponttal
(Jani, Papp, Miklós, Florea, Vrabély) ;
II. *helyezett* a D osztály 43 ponttal
(Reinhardt, Várkonyi, Ivanics, Poznik, Komora),
III. *helyezett* a B osztály 48 ponttal
(Ihm, Kovács, Bodai, Jáger, Tarcsay).

II. évfolyamban

lányoknál: 1. Kárpáty Denise A osztály,
2. Petrovics Annamária B osztály,
3. Knáb Magdolna A osztály;

csapatban: I. *helyezett* az A osztály 27 ponttal
(Kárpáthy D., Knáb, Maár, Maros, Szabó K.),
II. *helyezett* a B osztály 1. csapata 28 ponttal
(Petrovics, Tompa, Szatay, Szíjjártó, Szabó Enikő),
III. *helyezett* a B osztály 2. csapata 84 ponttal
(Festbaum, Zártos, Dörnyei, Sólya, Németh);

fiúknál: 1. Éltető László C osztály,
2. Beck László C osztály,
3. Vitál István D osztály;

csapatban: I. *helyezett* a C osztály csapata 34 ponttal
(Éltető, Beck, Ferenczy, Törő, Jakab),

II. *helyezett* a D osztály csapata 40 ponttal
(Vitál, Kéger, Nád, Balogh Z., Demjén),

III. *helyezett* a B osztály csapata 73 ponttal
(Tóth Gy., Kovács L., Tóth A., Kipilla, Leichtner).

III. évfolyam

lányoknál: 1. Hulé Mária A osztály,
2. Bolla Ágnes B osztály,
3. Tarnawa Anna C osztály;

csapatban: I. *helyezett* a B osztály 1. csapata 28 ponttal
(Bolla, Brezányi, Vörös, Sóki, Somogyi),
II. *helyezett* a B osztály 2. csapata 64 ponttal
(Baki, Makk, Kom, Cserepkai, Romácz),
III. *helyezett* az A osztály 65 ponttal
(Hulé, Kovács A., Dóczy, Vass, Kompaktor);

fiúknál: 1. Szöllősi László C osztály,
2. Pálffy Attila A osztály,
3. Butor Dezső C osztály;

csapatban: I. *helyezett* a C osztály csapata 25 ponttal
(Szöllősy, Butor, Czírok, Fodor, Meszéna).
II—III. *helyezett* nem volt.

IV. évfolyam

lányoknál: 1. Márton Ágnes A osztály,
2. Winand Ágnes A osztály,
3. Gilvácsy Zsuzsanna D osztály;

csapatban: I. *helyezett* a B osztály 1. csapata 50 ponttal
(Csepiga, Szabó Gy., Bagi, Szabó Á., Tőkés),
II. *helyezett* a B osztály 2. csapata 77 ponttal
(Nyikos, Máté, Soós, Sággy, Tóbel),
III. *helyezett* a B osztály 3. csapata 105 ponttal
(Sikesdi, Jagoschitz, Somogyi, Keresztes, Pataki);

- fiúknál: 1. Farkas Tibor D osztály,
2. Kelemen József B osztály,
3. Haty Sándor C osztály;
- csapatban: *I. helyezett* a D osztály 34 ponttal
(Farkas, Réti, Pressburger, Bagi, Dobor),
II. helyezett a C osztály 42 ponttal
(Haty, Fehér, Deák, Lőrinc, Frey),
III. helyezett a B osztály 64 ponttal
(Kelemen, Szekula, Varga, Füredi, Kalapács).

Összesítés

Vándorserleget nyert:

- „Legjobb csapateredményért” a *III/C osztály fiúcsapata*
25 ponttal,
II. helyezett a *II/A osztály leánycsapata* 27 ponttal,
III. helyezett a *III/B osztály leánycsapata* 28 ponttal.
„Legnagyobb létszámmal résztvevő osztály” az *I/B osztály*
77,7⁰/₀-kal,
II. helyezett a *IV/B osztály* 75⁰/₀-kal,
III. helyezett az *I/A osztály* 74,2⁰/₀-kal.

D) Úszás

Háziversenyt rendeztünk a Honvéd uszodájában fiúk és lányok részvételével. Eredmények:

Fiúk (leigazolt versenyzők közül):

- két hossz gyorsúszás: 1. Rév András I/A,
2. Galántha György IV/D,
3. Kákonyi József II/D;
- két hossz mellúszás 1. Molnár Tamás I/C,
2. Demjén Zoltán II/D,
3. Galántha György IV/D;

- egy hossz hátúszás 1. Rév András I/A,
2. Kerényi Tibor II/B,
3. Kákonyi József II/D;
- egy hossz pillangó 1. Rév András I/A,
2. Kákonyi József II/D,
3. Demjén Ferenc II/D.

(Nem igazolt versenyzők):

- két hossz gyorsúszás: 1. Földi Gábor III/B,
2. Urbán Ferenc III/B,
3. Kipilla György III/B;
- két hossz mellúszás 1. Farkas Tibor IV/D,
2. Urbán Ferenc III/B,
3. Miklós Dezső I/C;
- egy hossz hátúszás: 1. Urbán Ferenc III/B,
2. Lőrincz András IV/C,
3. Mészáros István II/A.

Lányok:

- két hossz gyorsúszás 1. Vörös Csilla III/B,
2. Brezányi Beatrix III/B;
- két hossz mellúszás 1. Bácskay Nóra III/D,
2. Kovács Anna I/A,
3. Sághy Judit IV/B.

Váltóverseny: 4x1 hossz vegyes, fiúknál:

1. a *III/D osztály csapata* (Pálmai, Petőcz, Ötvös, Miklós),
2. a *III/B osztály csapata* (Földi, Urbán, Fekete, Kertész),
3. a *IV/C osztály csapata* (Frey, Lőrincz, Fehér, Hrivó).

E) Sakk

Háziversenyeken az első helyet Cséplő Gábor IV/C és Végh

Endre I/A oszt. tanulók szereztek meg döntetlennel. A vándorserleget Végh Endre kapta, Cséplő Gábor könyvjutalomban részesült.

A szakosztályok működése

Az 1972/73-as tanévben iskolánkban kosárlabda (fiú-leány), röplabda (fiú-leány), sakk (fiú) szakosztály működött.

Eredmények:

Kosárlabda: fiúknál indult csapatunk a Budapest II. osztályban és a serdülőknél, a lányoknál Budapest II. osztályban, III. osztályban és a serdülőknél. A fiúk kiváló eredménnyel tovább jutottak az I. osztályba, a serdülők megnyerték bajnokságukat.

Ezenkívül megnyerték a Bolyai-kupa címen kiírt versenyeket, továbbá az Országos Ifjúsági Kupában csoportjukban a 3. helyet szereztek meg.

Lányoknál: a BP. II. osztályban a 7. helyen, III. osztályban a 9. helyen, serdülőknél a 10. helyen végeztek.

Röplabda: A fiúk a BP. I. osztályban a 4. helyen végeztek, a serdülők a 10. helyen. Sajnos nem jártak rendszeresen edzésre egyik csapatban sem, kivéve Szabó Istvánt, aki állandó látogatója volt az edzéseknél.

Lányoknál: teljesen kezdő csapatunk az idén kupa-versenyeken indult. Egyelőre kiemelkedő eredményt még nem értek el, de igen szorgalmasan látogatják az edzéseket és nagyon sokat fejlődtek. Több tehetséges játékos közül ki kell emelni Posza Anna 3/b osztályos tanulót, aki igen gyors fejlődést mutatott. A szakosztály jövő évi szerepléséhez igen nagy reményeket fűzünk.

Sakk: Bp. I. osztályban a 2. helyen végeztek. Kiváló eredmény. A szakosztályt Tolnai Tibor 2/d osztályos tanuló irányítja, jó munkájáért dicséret illeti.

Kerületi bajnokságban a csapat az első helyen végzett.

Turisztika: Az elmúlt tanévben szerettük volna kiszélesíteni a turista mozgalmat úgy, hogy osztály-turafelelősök irányítják

az osztályok turázásait. Ez ismét kevés eredménnyel járt. Az osztályok önállóan túrázgattak ugyan, de jelentéseket nem kaptunk, így nem tudjuk értékelni az eredményeket.

Egyéb rendezvények:

A Berzsenyi Napok keretében vendégcsapatokat hívtunk meg röplabdában és kosárlabdában. Tanulóink nagy mérkőzéseket játszottak, a közönség nagyon lelkes volt, a fiú kosárlabdások és röplabdások megnyerték a mérkőzéseket, valamint a leány kosárlabdások is. Leány-röplabdában iskolánkból két csapat küzdött egymás ellen, a fiatalabbak győztek.

Meghívtunk olimpikonokat élménybeszámolóra. Hargitay András és Verasztó Zoltán nagyon kedves élménybeszámolót tartottak lelkes hallgatóság előtt.

A kerületi sporttanácsok ebben az évben Budapest centenáriumára alkalmából kerületek közötti versenyeket rendeztek. A XIII. kerület válogatott csapataiban több tanulónk vett részt: röplabdában lányok és fiúk, kosárlabdában és atlétikában fiúk.

Jutalmak:

„Jó tanuló — jó sportoló” emlékplakettet nyert ebben az évben két tanulónk: *Farkas Tibor* 4/D. Tanulmányi eredménye 4,2, az országos birkózó bajnokságon III. helyet szerzett; *Hrivó Árpád* 4/C. Tanulmányi eredménye 4,8, az országos bajnokságon II. helyen végzett.

Az „Iskolánk sportjáért” emlékplakettet *Császár Gyula* IV/C o. tanulónk kapta, aki négy éven át irányította az iskolai sakkéletet.

Kiemelkedő sportmunkájukért alábbi diákjaink érdemelték *könyvjutalmat*:

fiú kosárlabda csapatunk tagjai: Bodnár Péter, Molnár Ferenc, Szentpéteri József IV/C, Székula Gábor IV/B, Gábor András, Fodor András, Butor Dezső III/C, Mészáros István, Völgyi Tamás II/A, Zsótér István, Szabó György, Pintér Tibor, Mérenyi Péter, Somodi Tibor, Nád János II/D, Krajcsi Tibor I/D;

a sakk szakosztályban végzett munkáért: Tolnay Tibor II/D;

sportszervezői munkáért: Nádor Zsuzsanna III/B, Czírok

Gábor III/C, Rozgonyi Zsuzsanna II/C;

négy éves aktív iskolai sporttevékenységért: Szabó István IV/D (röplabda), Gyuska Györgyi és Márton Ágnes IV/A (kosárlabda).

Arday Andorné és Miklós Imréné

HONVÉDELMI NEVELÉSÜNK

Az 1972/73-as tanévben megtartott éleslövészet

I. évfolyam légpuska löneredményei:

1. I/D osztály
2. I/C osztály
3. I/A osztály
4. I/B osztály

A legjobb eredményt elérő tanulók:

Fiúk:		Lányok:	
Szalay Lajos	I/D 30 pont,	Kovács Anna	I/A 23 pont,
Juhász Tamás	I/C 29 pont,	Solymosi Vera	I/A 23 pont,
Várkonyi László	I/D 28 pont,	Bella Erzsébet	I/C 20 pont,

II. évfolyam kispuska löneredményei:

1. II/A osztály
2. II/C osztály
3. II/B osztály
4. II/D osztály

A legjobb eredményt elérő tanulók:

Fiúk:		Lányok:	
Tiszeker László II/A	63 pont,	Knáb Magdolna II/A	42 pont,
Kipilla György II/B	62 pont,	Szantai Júlia II/B	43 pont,
Kerényi Tibor II/b	55 pont,	Abaházi Márta II/A	41 pont.

III. évfolyam kispuska löneredményei:

1. III/B osztály
2. III/C osztály
3. III/D osztály
4. III/A osztály

A legjobb eredményt elérő tanulók:

Fiúk:		Lányok:	
Budai József III/B	67 pont,	Posza Anna III/B	51 pont,
Urbán Ferenc III/B	62 pont,	Sóki Edit III/B	50 pont,
Nagy Csaba III/C	57 pont.	Farkas Katalin III/B	49 pont.

IV. évfolyam kispuska löneredményei:

1. IV/D osztály
2. IV/C osztály
3. IV/B osztály
4. IV/A osztály

A legjobb eredményt elérő tanulók:

Fiúk:		Lányok:	
Molnár Lajos IV/C	70 pont,	Bagi Katalin IV/B	64 pont,
Haty Sándor IV/C	66 pont,	Sághy Judit IV/B	63 pont,
Zárbok Ottó IV/A	62 pont.	Párkány Katalin IV/C	61 pont.

Szembetűnő, hogy az eredmények évről-évre javulnak!

HONVÉDELMI JÁRŐRVERSENYÜNK

(1973. május 21-én, a Csúcshegyen)

Helyezés Osztály, raj

I. évfolyam:

1.	I/D 1.
2.	I/C 1.
3.	I/A 1.

II. évfolyam:

1.	II/D 1.
2.	II/B 1.
3.	II/C 2.

III. évfolyam:

1.	III/B 1.
2.	III/C 2.
	III/D 1.
3.	III/C 1.

Fegyelmezett, sportszerű verseny alakult ki az osztályok és a rajok között.

Szókontor Pál

A SZÜLŐI MUNKAKÖZÖSSÉG

A SZÜLŐI MUNKAKÖZÖSSÉG TEVÉKENYSÉGE

Ez évben a szülői munkaközösség különösen nagy gondot fordított a szülők pedagógiai kultúrájának elmélyítésére, arra, hogy a szülők alaposan megismerkedjenek a várható iskolai reformokkal, új célkitűzésekkel, az ezekből adódó lehetőségekkel, s így ilyen téren is támogathassák az iskola nevelőtestületének pedagógiai munkáját. A megbeszélések sorát azzal a tudattal vállalták, hogy gyermekeik csak úgy formálódhatnak harmónikus emberekké, sokoldaluan képzett, egyéniségüket kibontakoztató, becsületesen helytálló és értékes felnőttekké, ha a szülők együttese megismeri és elfogadja az iskola nevelési célkitűzéseit, alapvető koncepcióit.

Ezt a célt szolgálták az év folyamán két alkalommal tartott nevelési szülői értekezletek. Az egyiket októberben tartották osztályonként, a megbeszélés középpontjában az állami oktatás helyzetéről és fejlesztésének feladatairól szóló párthatározat állt. A szülők ennek során tájékoztatást kaptak arról, hogyan szándékozik a középiskola a jövőben új módszerekkel dolgozva könnyíteni a tanulók túlterhelésén, hogyan nevel korszerű műveltségre, gondolkodásmódra, milyen változások várhatók az oktatásban a jövő tanévtől kezdve. Értesültek arról, hogy a színvonal tartásához, ennek fejlesztéséhez milyen felteteleket kell megteremtenie az iskolának (többek között meg kell oldania a teremgondokat), s lelkesen vállalták, hogy a különböző társadalmi szerveknél igyekeznek az iskolának segítséget szerezni ilyen téren.

A másik osztályonként tartott nevelési szülői értekezlet januárban volt. Ekkor került sor a félévi eredmények értékelésére, az osztály fejlődésének elemzésére. Jó kezdeményezés volt az, hogy az értekezleten az osztály tanuló-küldöttei is résztvettek, s a szülőkkel kölcsönösen sok problémát beszéltek meg az osztály munkájával, emberi formálódásával kapcsolatban. Ezen kívül évfolyamonként más-más téma került még megbeszélésre: az I. évfolyamon az iskolába való beilleszkedés elemzése, a második évfolyamon a serdülőkori problémák, — amik ilyen korú gyerekeknél igen sok gondot okoznak, — harmadikban a

pályaválasztás motivációja, negyedikben pedig az érettségire készülés segítésének lehetőségei és a továbbtanulási szándékok felmérése.

A Hazafias Népfront Szülőbizottsága nagy segítséget nyújtott a szülők tájékoztatásában, aktivizálásában, megteremtette más középiskolák szülőivel a tapasztalatcsere lehetőségét. A kerületi szülőbizottsággal a rendszeres kapcsolatot Molnár György tartotta, aki sok gonddal és alapossgal ismertette az iskolai választmánnyal a kerületi rendezvényeken elhangzott viták, előadások gondolatait. Az ő szervezésében vettek részt a szülők a „Szülők Parlamentjén”, hallgatták meg októberben Gosztonyi miniszterhelyettes előadását az oktatás jelenlegi helyzetéről, a tervezett változtatásokról. Ugyancsak Molnár György képviselte az iskolai SZMK-t a kerületi szülőbizottság januári előadásán, ahol Dr. Puskás Ilona főorvosasszony beszélt az egészség és nevelés összefüggéseiről, a fejlődéssel együttjáró fizikai változásokról, ezek pszichés következményeiről, s rámutatott a helyes szülői reagálásra. Hasznos tudnivalókat kaptak a szülők az alkoholizmus és dohányzás serdülőkre tett káros következményeiről, a szembetegségek és a serdülőkori hypertonia okairól és a családi életre való nevelés helyes módszereiről.

A szülők más téren is bekapcsolódtak a nevelőtestület munkájának segítésébe: élménybeszámolókat tartottak a harmadik-negyedik évfolyamban a gyerekek pályaválasztásának segítésére saját munkájukról, hogy a különböző munkaterületek lehetőségeinek ismertetésével felkeltsék a tanulók érdeklődését, tárgítsák látókörüket a választásban. A katona-szülők — Nádor Tibor segítségével — a honvédelmi témájú osztályfőnöki órák tartásához adtak komoly támogatást, segítették az osztály KISZ-szervezeteket politikai vitafórumokra való felkészülésben is.

A társadalmi munkából főleg a felsőbb évfolyamos szülők vették ki a részüket. A harmadikos gyerekeknek évről-évre komoly gondja és felelőssége a negyedikesek méltó búcsúztatása. A harmadikos szülők szereztek a szalagavató bálhoz terem-lehetőséget, a szalagavató bál és a ballagás alkalmából készült meghívók elkészítése Földi Árpád és Cserepkai Béla áldozatkészségét dicsérik. A negyedikes szülők gondoskodtak az érettségizők ellátásáról, szendvicsek, üdítő italok beszerzéséről.

A szülők és a tantestület közti kapcsolatot erősítették ez évben is a rendszeresen tartott esti fogadóórák, az osztályfőnökök

egyéni tájékoztatói egy-egy gyerek fejlődéséről. Idén új kezdeményezés volt az a januárban tartott két szülői értekezlet, amelyen a gimnáziumba készülő általános iskolás gyerekek szülői vettek részt, külön csoportban a matematika és a fizika-tagozat iránt érdeklődők, s külön a nyelvi és a normál tagozatra jelentkezők). Ez az értekezlet kívánt segítséget adni a választás előtt a szülőknek, hogy a középiskola lehetőségeiről, követelményeiről előre tájékozódhassanak. A felvett gyerekek szüleinek az osztályfőnökök tartottak májusban osztályonként még egy értekezletet. Mindez lehetővé tette, hogy a jövő évi első osztályosok szülei már előre megismerkedhessenek az iskola rendszerével, igényeivel, problémáival, s így a szülői munkaközösség aktív tagjai lehessenek a következő tanévben.

Barát György
a Szülői Munkaközösség elnöke

A TANÁRI TESTÜLET ÉS ISKOLÁNK TÖBBI DOLGOZÓJA

A TANÁRI TESTÜLET

Sorsz.	A tanár neve, szakterületei	Szolgálatának kezdete	Ennél az iskolánál
1.	Kálmán Ferenc igazgató, matematika-fizika	1954. júl. 15.	1968. febr. 16.
2.	Dr. Balogh Endre igazgató- helyettes, történelem-földrajz	1945. okt. 18.	1956. aug. 1.
3.	Dr. Tegye Imréné Balthazár Terézia, igazgatóhelyettes, magyar-latin-történelem	1955. júl. 20.	1961. szept. 1.
4.	Apró Pál gimnáziumi tanár, matematika-fizika	1956. jún. 16.	1962. júl. 1.
5.	Arday Andorné Bucsányi Ida gimn. tanár, testnevelés	1958. szept. 1.	1959. okt. 1.
6.	Bankó Károlyné Kőműves Terézia, gimn. tanár, kémia-fizika	1953. aug. 25.	1968. aug. 16.
7.	Bálint Judit gimn. tanár, magyar-olasz	1970. szept. 1.	1970. szept. 1.
8.	Bánhegyi László szakfelügyelő, matematika-ábr. geometria	1952. júl. 1.	1958. aug. 1.
9.	Bánki Viktor gimn. tanár, matematika-ábr. geometria	1964. febr. 1.	1969. szept. 1.
10.	Bényei Károly gimn. tanár, matematika-fizika	1956. júl. 16.	1971. aug. 1.
11.	Borbás Lajosné Galló Judit gimn. tanár, magyar-angol	1971. szept. 1.	1971. szept. 1.
12.	Boross Ferenc tanulm. felügyelő, földrajz-biológia	1953. júl. 15.	1969. szept. 1.

Sorsz.	A tanár neve, szakterületei	Szolgálatának kezdete	Ennél az iskolánál
13.	Dobos Gábor gimn. tanár, történelem-földrajz	1971. szept. 1.	1971. szept. 1.
14.	Gartner Éva gimn. tanár, magyar	1957. szept. 1.	1962. júl. 1.
15.	Dr. Győrvári Istvánné. Koltai Katalin gimn. tanár, történelem-földrajz	1949. jún. 17.	1952. aug. 1.
16.	Dr. Hamar Józsefné Répásy Ottilia gimn. tanár, francia-olasz	1958. szept. 1.	1968. szept. 1.
17.	Harmatha Andrásné Gergely Mária gimn. tanár, orosz-történelem	1964. aug. 1.	1964. szept. 1.
18.	Herczeg János gimn. tanár, matematika-fizika	1956. júl. 16.	1964. aug. 16.
19.	Hubert Györgyné Kolcza Judit gimn. tanár, matematika-fizika	1969. aug. 26.	1969. aug. 26.
20.	Istók Katalin gimn. tanár, matematika-fizika	1969. aug. 1.	1969. aug. 1.
21.	Kenyeres Zoltánné Becz Judit gimn. tanár, magyar-angol-olasz	1967. aug. 16.	1967. aug. 16.
22.	Koroknay Istvánné Somfai Edit gimn. tanár, biológia-földrajz	1950. júl. 1.	1962. aug. 16.
23.	Láng Ildikó gimn. tanár, magyar-német	1972. jan. 1.	1972. jan. 1.
24.	Miklós Imréné. Jávör Etelka gimn. tanár, testnevelés	1943. jún. 1.	1964. okt. 1.
25.	Dr. Mohácsy Lászlóné Losonczy Anna gimn. tanár, biológia-kémia	1953. júl. 25.	1957. szept. 1.

Sorsz.	A tanár neve, szaktárgyai	Szolgálatának kezdeté	Ennél az iskolánál
26.	Nagy Katalin gimn. tanár, magyar-orsz	1961. aug. 1.	1963. aug. 1.
27.	Pártos Veronika gimn. tanár, magyar-filozófia	1955. júl. 16.	1962. júl. 1.
28.	Dr. Sáfrán Antalné Pintér Mária gimn. tanár, matematika-fizika	1964. aug. 1.	1964. aug. 1.
29.	Szókontor Pál gimn. tanár, rajz-művészettörténet	1953. jún. 3.	1968. aug. 16.
30.	Tarnóczy Lászlóné Makray Éva, gim. tanár, ének-zene	1960. szept. 12.	1967. aug. 16.
31.	Vrabély Armandné Szakály Éva, gimn. tanár, magyar-történelem	1952. aug. 15.	1963. aug. 1.

Az 1972/73-as tanévben szerződéses tanárként tanítottak:

Bálint Anna Mária orosz-német szakos okl. középiskolai tanár,
heti 20 órában;

Halmos Istvánné matematika-fizika szakos okl. középiskolai ta-
nár, a MTA Matematikai Intézetének tudományos munka-
társa, félállásban;

Ratkó István matematika-fizika-ábr. geometria szakos okl. kö-
zépiskolai tanár, az MTA Számítástechnikai Intézetének tu-
dományos munkatársa, félállásban;

Rác Lajos magyar-történelem szakos okl. középiskolai tanár,
csoportvezető, félállásban.

Óraadó tanárként működött:

Szilágyi Imréné, Képes Ilona, a Budapesti Felsőfokú Tanító-
képző Intézet adjunktusa, orosz szakos okl. középiskolai tanár.

Iskolaorvos: Dr. Várady Béláné.

Gazdasági vezető: Bánhegyi Ferencné, Dömök Julianna.

Iskolatitkár: Koncz Mária.

Hivatalsegédek: Ertl Tiborné, Nagy Julianna, Svaier Jánosné,
Süveges István.

Szerződéses hivatalsegédek: Abelovszky Péterné, Demeter Ká-
roly, Hámori Jenő.

ISKOLÁNK VOLT TANÁRAI

(1958 óta)

Sorsz.	Név	Szaktárgy	Iskolánkknál tanított
1.	Almásy Béla	matematika-fizika	1956—1964
2.	Arató Oszkárné, Váradi Stoll Edit	orosz	1963—1964
3.	Dr. Ács Mária	olasz-német-francia-orosz	1961—1966
4.	Baltai Ildikó	magyar-német	1960—1961
5.	Csanádi Árpádné, Erdődi Katalin	testnevelés	1957—1964
6.	Csukás Hilda	magyar-német	1957—1958
7.	Deák Ferenc	matematika-fizika	1951—1957
8.	Dr. Erdős Jánosné Gábor Éva	angol-orosz	1964—1972
9.	Esztergályi Dénesné Jákó Irén	történelem-latin	1960—1965
10.	Faragó Jenőné, Scheitzner Klára	orosz-német	1964—1971
11.	Fillinger Irén	biológia-kémia	1940—1972
12.	Fügedi Péter	földrajz- történelem	1966—1967
13.	Görgényi Andrásné, Petrován Antónia	olasz-német	1966—1969
14.	Gyárfás Endréné, Eckstein Edit	magyar-német-orosz	1966—1970
15.	Gyurkó Lászlóné, Miszlai Mária	magyar-francia	1962—1968

Sorsz.	Név	Szaktárgy	Iskolánkknál tanított
16.	Dr. Haán György	magyar-német	1957—1968
17.	Havril Andrásné, Herczeg Erzsébet	pedagógia-pszichológia	1956—1958
18.	Dr. Hermann Józsefné, Dessez Janine	latin-görög-francia	1956—1958
19.	Dr. Horváth István	történelem-földrajz	1967—1968
20.	Kaplonyi Károlyné, Benedikt Katalin	filozófia-politikai- gazdaságtan-orosz	1958—1961
21.	Dr. Kiefer Ferencné, Ambró Hajnalka	angol-német	1967—1971
22.	Dr. Korondi Oszvaldné, Bodolay Erzsébet	német-francia-orosz	1951—1963
23.	Komáromi Ferenc	kémia-fizika	1959—1964
24.	Kovács Angéla, Szél Sándorné	ének	1966—1969
25.	Kraker Jánosné, Radich Márta	testnevelés	1958—1959
26.	Kúthy Zoltán	magyar-francia	1953—1968
27.	Dr. Lengyel Albert	magyar-történelem	1945—1957
28.	Dr. Lengyel Jenőné, Kupán Ibolya Dr.	latin-francia-orosz	1955—1960
29.	Mahlisz Áda, Csipes Sándorné	földrajz	1960—1972
30.	Marcziszovszky Jánosné, Gaál Odette	magyar-francia	1957—1958
31.	Matavovszky Tibor	matematika-fizika	1968—1971
32.	Mészáros András	kémia-fizika	1966—1969

Sorsz.	Név	Szaktárgy	Iskolánkban tanított
33.	Mihajlovskij Jenő	orosz	1955—1957
34.	Mihályi Bálint	magyar-történelem	1957
35.	Molnár Gyuláné, Drozdova Ludmilla	orosz-testnevelés	1966—1970
36.	Nemes Lászlóné, Láday Mária	matematika-fizika	1961—1964
37.	Oláh Gyuláné, Dénes Judit	matematika-fizika	1957—1968
38.	Paál Magdolna	magyar-német	1961—1970
39.	Paál Vince	matematika-fizika	1968
40.	Palócz Imréné, Könyves Tóth Eleonóra	matematika-fizika	1964—1965
41.	Pap Istvánné, Elekffy Ildikó	testnevelés	1955—1957
42.	Réti Ilona	magyar-német gyors- és gépírás	1954—1962
43.	Rózsahegyi Tiborné, Pummer Edit	logika-lélektan	1957
44.	Rozsnyay Istvánné, Pápa Ilona	igazgató, filozófia- pedagógia-pol. gazd.	1957—1961
45.	Salavárdics Antal	orosz	1955—1959
46.	Dr. Sólyom Mihályné, Loparits Ilona	matematika	1952—1966
47.	Somosi Ferenc	matematika-fizika	1945—1962
48.	Dr. Staud Géza	magyar-francia-biológia	1950—1958
49.	Dr. Szabó László	igazgató, földrajz-történelem	1955—1957

Sorsz.	Név	Szaktárgy	Iskolánkban tanított
50.	Szelezsán Jánosné Budur Katalin	matematika-ábr. geometria	1964—1969
51.	Szijj Ferenc	testnevelés	1948—1956
52.	Szödy Szilárd	ének	1957—1965
53.	Tábor Istvánné, Baksay Éva	földrajz	1955—1965
54.	Tétényi Pálné, Halász Mária	orosz	1959—1961
55.	Ürményi Istvánné, Endrődi Júlia	biológia-kémia	1959—1962
56.	Vajk Lajos	rajz-ábr. geometria	1935—1959
57.	Váróczi Piroska	földrajz-biológia	1953—1959
58.	Verbai Lajosné, Nagy Ibolya	kémia-biológia	1964—1965
59.	Véghegyi József	magyar-történelem	1956—1964
60.	Vincze Lászlóné, Neubert Flóra	magyar-francia	1958—1959
61.	Dr. Welker Ottó	igazgató, matematika-fizika	1961—1967

EREDMÉNYEINK
ORSZÁGOS VERSENYEK

ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANULMÁNYI VERSENY (1973)

A matematikából elért eredményéért *dicséretben és könyvjutalomban* részesült

Meszéna Géza
III/C o. tanulónk.

Meszéna Géza dicséretet kapott a *fizika versenyen* elért eredményéért is.

Az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második fordulójába kerültek

szakosított tantervű matematikából:

Császár Gyula IV/C
Deák Péter IV/C
Kémeri Viktória IV/C
Lakner Péter III/C
Meszéna Géza III/C
Oláh Vera IV/C
Pallagi Dezső IV/C
Szöllős László III/C
Tokody László IV/C

általános tantervű matematikából:

Balázs György IV/B
Bíró Tamás III/D
Németh Tibor III/D

fizikából:

Meszéna Géza III/C

ARANY DÁNIEL MATEMATIKAI TANULÓVERSENY (1973)

A különleges matematika tantervű osztályok haladó csoportjának versenyén *második díjat* nyert

Jakab Tibor II/C o. tanulónk

Dicséretben részesült
Szabó Zsolt II/C o. tanulónk

A különleges matematika tantervű osztályok kezdő csoportjának versenyén *dicséretben* részesült

Miklós Dezső I/C o. tanulónk

A KÖZÉPISKOLAI MATEMATIKAI ÉS FIZIKAI LAPOK
pontversenyén elért eredményeink
az 1971/72-es tanévben

M A T E M A T I K A

A IV. évfolyamosok versenyében:
dícséretet kapott: Kertész András IV/C

A III. évfolyamosok versenyében:

I. díjat nyert: Kémeri Viktória
II. díjat nyert: Császár Gyula
IV. díjat nyert: Oláh Vera
8. helyezett: Szalay Dobos István
9. helyezett: Pallagi Dezső
18. helyezett: Nagy Zoltán

dícséretet kapott: Deák Péter
Bodnár Péter
Cséplő Gábor
Gulyás József
Varga Mária
Frey Gábor
Szentpéteri József
Molnár Ferenc
Siegl Attila
Lőrincz András
Tokodi László

(Valamennyien a III/C o. tanulói)

A II. évfolyamosok versenyében:

II. díjat nyert: Lakner Péter II/C
IV. díjat nyert: Mészéna Géza II/C
dícséretet kapott: Wágner László II/D

Az I. évfolyamosok versenyében:

III. díjat nyert: Jakab Tibor I/C
4—6. helyezett: Lelkes András I/C

F I Z I K A

Gyakorlatok versenyében

I. évfolyam III. díj Hamza István I/D

Feladatok versenyében

A csoport

II. évfolyam IV. díj: Mészéna Géza II/C

dícséret: Boros Péter II/C
Molnár György II/C
Lukács Rezső II/D
Bíró Tamás II/D

B csoport

III. évfolyam 7. hely: Varga András III/D

C csoport

II. évfolyam I. díj: Bíró Tamás II/D
II. díj: Wágner László II/D

ORSZÁGOS EÖTVÖS LORÁND FIZIKAI VERSENY (1972)

A versenyen, melyen elsőéves egyetemi hallgatók is részt vesznek, második díjat nyert

Németh Tibor III/D o. tanulónk

A folyó évben az Ökortudományi Társaság rendezésében tizedik alkalommal került sor az országos latin verseny megrendezésére.

A verseny első fordulóját csaknem száz gimnáziumban tartották meg kb. hétszáz résztvevővel. Az iskolai forduló tétele Catullusnak egyik szerelmes verse volt, a fiatalokhoz közel álló, modern hangvételű költemény.

Iskolánkban 10 tanuló indult az első fordulón, közülük kettő került a döntőbe, ahová összesen 78 diákot választottak ki. A döntő feladata Cicero Cluentio c. beszédének egyik részlete volt, amelyben egy tehetségtelen ügyvédnek a bírósági tárgyaláson való ügyetlenkedését adja elő a kitűnő szerző — igen mulatságosan.

A bíráló bizottság a döntő név és iskola feltüntetésével, legépebb versenydolgozatai közül választotta ki a jutalmazásra méltó munkákat:

az első díjat Szmodis Péter III/D o. tanulónknak,

a negyedik díjat Szabó Márta IV/B o. tanulónknak ítélte.

A Művelődésügyi Minisztérium, a Munkaügyi Minisztérium, a KISZ KB és a Magyar Rádió és Televízió harmadízben hirdetett országos műveltségi versenyt középiskolák számára.

Iskolánk először a Bartók Műveltségi Versenyen vett részt, ahol a legjobb 24 csapat döntőjébe jutott. E tanévben az Országos Kodály Műveltségi Versenyen a legjobb 16 csapat egyike volt iskolánk háromtagú csapata: Márton Ágnes IV/A, Takáts Alajos III/D, Balogh Tamás II/D oszt. tanulók. — A 16 csapat párosversenyén — amelyet a rádió egyenes adásban közvetített — 8 különböző nehézségű és színvonalú kérdéscsoport miatt egyenlőtlen eséllyel indultak a csapatok az első helyezésekért. A verseny minden résztvevője jutalomban részesült. Az első három csapat száz-, ötven-, harmincezer forint jutalomban és külföldi jutalomudulásban, 13 csapat pedig 11 napos síófoki üdülésben részesült. Mindannyian emlékül kapták Borsos Miklós Kodály-emlékplakettjét, amelyet erre az alkalomra készített. A legnagyobb jutalom azonban az a tudás-gazdagság, amelyet a legnagyobb magyar zeneszerző életművének megismerése jelentett minden versenyző számára. Sokoldalú munkássága, szavainak, tetteinek példamutató ereje, műveinek érzelmi gazdagsága életreszóló útravalót adtak, s ösztönzést, hogy programjának megvalósításában mindannyian alkotó részesek lehessünk: „Legyen a zene mindenkié!”

A KISZ Központi Bizottságának az 1973-as Országos Diáknapok alkalmából meghirdetett pályázatán

arany fokozatot ért el:

Hidvégi Kornélia III/A	}	angolból;
Magyar László III/B		
Turcsányi József III/A		
Asbóth Júlia II/A	}	oroszról;
Futó Anna II/A		
Hargitai Emese II/A		
Kárpáti Mária II/A		

bronz fokozatot ért el:

Herczóg Zsuzsanna II/A angolból	}	oroszról;
Jelenics Krisztina I/A		
Kovács Anna I/A		
Pércsy Zsuzsanna I/A		
a III/A osztály fordító csoportja	}	helytörténeti pályaművével.
Haas Zsuzsanna I/A		
Juhász Csaba I/C		
Miklós Dezső I/C		

BERZSENYI-DÍJASAINK

A Berzsényi-díjat négy év kiemelkedő tanulmányi, sport- és közösségi munkájáért adományozzuk az alábbi alapszabály szerint:

1. A Berzsényi-díj oklevélből, plakettből és 200,— Ft összegű pénzjutalomból áll.
2. Berzsényi-díjra javasolható az a IV. évfolyamos diák,
 - a) aki átlagon felüli, kiemelkedő teljesítményével az iskola hírnevét öregbítette:

legalább egy ízben

a Kürschák-versenyen az első kettő, az Eötvös-versenyen az első három helyezett közé,

az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen az első tíz helyezett közé;

az Arany Dániel Matematikai Versenyen *mind a kezdő, mind a haladó csoportban* az első három helyezett közé,

a Középiskolai Matematikai Lapok pontversenyén *legalább két ízben* az első három helyezett közé került;

országos művészeti vagy sportversenyen kiemelkedő eredményt ért el (általában az első három hely egyikét foglalta el);

- b) aki az iskola falain belül, folyamatos erőfeszítés eredményeként kiemelkedő eredményt ért el:

legalább egy ízben

iskolai pályamunkája átlagon felül sikerült, szakköri munkája során folyamatos, hosszabb ideig tartó erőfeszítés eredményeként kimagasló teljesítményre volt képes, kimagasló művészi vagy sportteljesítményt ért el;

- c) aki közösségi ember, iskolájára büszke Berzsényi-diák.
3. A Berzsényi-díjra a szakmai munkaközösségek, az osztályfőnökök és az iskolai KISZ Bizottság *javasolhatja* azokat a tanulókat, akik megfelelnek a fenti követelményeknek.
 4. A díj *odaítéléséről* az alábbi összetételű bizottság egyszerű szótöbbséggel dönt:

igazgató,
a javaslatot tevő vagy az ügyben illetékes szakmai munkaközösség vezetője,
a negyedik osztályok főnökei,
a KISZ képviselőjében minden negyedik osztályból egy,
a szavazásban érdektelen megbízott diák,
az illetékes szakkör diák-titkára.
 5. A díj odaítélésére — arra érdemes tanulók esetén — évenként kerül sor és az iskolanap záróünnepségén az igazgató nyilvánosan adja át.

Az 1972/73-as tanévben az alább felsorolt tanulóink érdemelték ki a Berzsényi-díjat:

Császár Gyula IV/C
Kémeri Viktória IV/C
Oláh Vera IV/C
Szabó Gyöngyi IV/B

RÓZSA FERENC-DÍJ

Iskolánk KISZ-bizottsága a kiemelkedő KISZ-munka jutalmazására KISZ-szervezetünk névadójáról és egykori diákunkról, Rózsa Ferencről elnevezett díjat alapított. A díjat a múlt tanévben az alább felsoroltak érdemelték ki:

Balázs György IV/B
Guttmann Angéla IV/D
Szabó Márta I. IV/B

HÁZI PÁLYÁZATAINK, VERSENYEINK, VETÉLKEDŐINK

IRODALOM PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 4

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
Megosztott II. díj:	<i>Nagy Ilona</i> II/B	Jogos-e Jens kérdésfeltevése Az összeesküvés c. drámában? (Igen jól ragadta meg a lényegét, okosan alkalmazta a történelmi szituációt a jelenre. A gondolatok kifejtésére azonban kevés energiát fordított.)
	<i>Gárdos Zoltán</i> I/A	Ua. (Konceptiózus fejtegetés. Az előbbivel ellentétben azonban nagyonis a tárgyalt korra vonatkoztatja az eseményeket, az általánosítással adós marad.)
Dícséret:	<i>Fröhlich Erzsébet</i> IV/B	Új formateremtő kísérletek a magyar prózában. (Dolgozata meglehetősen vázlatos, inkább szóbeli megvédése sikerült jól).

TÖRTÉNELEM PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 16

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
Megosztott I. díj:	<i>Szentpéteri József</i> IV/C	A történelmi műemlékek és a mai ember kapcsolata a Pekáry-ház tükreben.
	<i>Pecze Zoltán</i> I/A	A Sugár út létrehozásának vitái.

II. díj:	<i>Mohácsi Kálmán</i> I/C	A közúti vasút kialakulása Budapesten.
III. díj:	<i>Miklós Dezső</i> I/C	Óbuda az egyesítéskor.
Dícséret:	<i>Boros József</i> I/C <i>Haas Zsuzsanna</i> I/A	Budapest múzeumai. Budapest közegészségügye a kiegyezéstől a századfordulóig.
	<i>Jakab Judit</i> I/A <i>Juhász Csaba</i> I/C <i>Szelecki Zsófia</i> I/A	Budapest egyesítése. Budapest születése. Az iskolarendszer Pest-Buda egyesítésének idején.

LATIN PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 3. Név, osztály A díjazott munka címe

I. díj:	<i>Szabó Márta</i> I. IV/B	Catullus négy költeményének fordítása (4., 31., 51., 101. sz. versek).
Megosztott II. díj:	<i>Lepcsényi Gyula</i> III/C	Ua.
	<i>Butor Dezső</i> III/C	Ua.

MATEMATIKA PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 16.

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
I. díj:	<i>Meszéna Géza</i> III/C	A Betrand posztulátumról.
II. díj:	<i>Éltető László</i> II/C	Egybevágósági transzformációk geometriai feladatok megoldásában.
Megosztott III. díj:	<i>Szabó Zsolt</i> II/C	Matematikai módszerek.
	<i>Szalai Péter</i> III/C	Lóugrás sakktáblán.

<i>Dicséret:</i>	<i>Polyák Ildikó</i> II/C	Körmenetes hálózatok gazdaságos építése.
	<i>Szeccsői Sándor</i> II/C	Matematikai módszerek.
	<i>Szölös László</i> III/C	Matematikai módszerek.

MATEMATIKA FORDÍTÁSI PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 3.

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
Megosztott	<i>Molnár György</i> III/C	Térképszínezési problémák.
<i>I. díj:</i>	<i>Szalai Dobos István</i> IV/C	Ua.
<i>II. díj:</i>	—	—
<i>III. díj:</i>	<i>Uzonyi György</i> III/C	Matematikai feladatok.

FIZIKA PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 11.

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
Megosztott		
<i>I. díj:</i>	<i>Bíró Tamás</i> III/D	Mozgások leírása különböző koordináta rendszerekben.
	<i>Wagner László</i> III/D	A dióda.
	<i>Bácskay Nóra</i> III/D	Sport és fizika.
Megosztott	<i>Tóth István</i> III/D	Félvezető diódák.
<i>II. díj:</i>	<i>Németh Tibor</i> III/D	Diódák és felhasználásuk.
Megosztott		
<i>III. díj:</i>	<i>Farkas Tibor</i> IV/D	Fizikai és a sport.

	<i>Süveges Péter</i> II/D	Diódák és felhasználásuk.
<i>Dicséret:</i>	<i>Fehér László</i> I/D	Ua.
	<i>Hámori Miklós</i> II/D	A fizika és a sport.
	<i>Szelecki György</i> II/C	A sport fizikája (távolugrás).
	<i>Lukács Rezső</i> III/D	Mozgások leírása különböző koordináta rendszerekben.

KÉMIA PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 4.

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
<i>I. díj:</i>	<i>Szumelidisz Sándor</i> II/D	Kémiai folyamatok atomszerkezeti értelmezése.
<i>II. díj:</i>	<i>Zártos Judit</i> II/B	Kémiai felfedezések Magyarországon a XIX—XX. sz.-ban (Hevesy György munkássága).
<i>Dicséret:</i>	<i>Groma István</i> II/D	Kémiai folyamatok atomszerkezeti értelmezése.
	<i>Kovács László</i> II/B	Ua.

BIOLÓGIA PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 13.

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
		A „Nagy magyar orvosok a XIX—XX. században” témából:
Megosztott		
<i>I. díj:</i>	<i>Fabu Katalin</i> I/B	Semmelweis Ignác élete és munkássága.

	<i>Szilágyi Hedvig</i> II/B	Ua.
<i>II. díj:</i>	<i>Szűcs Erika</i> II/D	Bene Ferenc élete és munkássága.
<i>Dícséret:</i>	<i>Bernáth Györgyi</i> I/B	Semmelweis Ignác élete és munkássága.
	<i>Németh Ildikó</i> II/B	Szent-Györgyi Albert élete és munkássága.
	<i>Polyák Ildikó</i> II/C	Hőgyes Endre élete és munkássága.
<i>I. díj:</i>	<i>Holecz Ervin</i> II/B	A „Szaporodás, élettartam, túlnépesedés” témából, u. ilyen címmel:
<i>II. díj:</i>	<i>Kurucz Andrea</i> I/B	

VILÁGNÉZETÜNK ALAPJAI PÁLYÁZAT

Pályázók száma:

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
<i>Dícséret:</i>	<i>Baracsi László</i> IV/D	Felmentheti-e az egyént a külső körülmények hatalma az egyéni felelősség alól (a két pályázó közös munkája).
	<i>Kovács Sándor</i> IV/D	

ZENEI PÁLYÁZAT

Pályázók száma: 8.

Díj	Név, osztály	A díjazott munka címe
<i>I. díj:</i>	<i>Balogh Tamás</i> II/D	Petőfi: Toborzó c. versének megzenésítése Toborzó dal címmel.

ZENEI VERSENY

Versenyzők száma: 25.

Díj	Név, osztály	A verseny témája
<i>I. díj:</i>	<i>Somodi Tibor</i> II/D	A XIX. század magyar zenekultúrája.
<i>II. díj:</i>	<i>Balogh Tamás</i> II/D	Ua.

MATEMATIKA VERSENY

Versenyzők száma: 88.

Helyezés	Név, osztály	A verseny témája
<i>I. díj:</i>	<i>Császár Gyula</i> IV/C	Feladatmegoldások.
(megosztva)	<i>Meszéna Géza</i> III/C	Feladatmegoldások.
<i>II. díj:</i>	—	
<i>III. díj:</i>	<i>Molnár György</i> III/C	Feladatmegoldások.

ANGOL NYELVI VERSENY

Versenyzők száma: 33.

Helyezés	Név, osztály	A verseny témája
----------	--------------	------------------

Haladók:

<i>I. díj:</i>	<i>Szaszko Erzsébet</i> II/A
<i>II. díj:</i>	<i>Szabó Hilda</i> II/A
<i>III. díj:</i>	<i>Kézdý Katalin</i> II/A
<i>Dícséret:</i>	<i>Maros Judit</i> II/A
	<i>Turcsányi József</i> III/A
	<i>Herczog Zsuzsanna</i> II/A
	<i>Tiszeker László</i> II/A
	<i>Gyuris Géza</i> III/A
	<i>Mészáros István</i> II/A
	<i>Brezányi Beatrix</i> III/B
	<i>Petőcz György</i> III/C

Kezdők:

<i>I. díj:</i>	<i>Szántó Judit</i> I/A
<i>II. díj:</i>	<i>Bérci Péter</i> I/A
<i>III. díj:</i>	<i>Pércsy Zsuzsanna</i> I/A
<i>Dícséret:</i>	<i>Gárdos Zoltán</i> I/A
	<i>Gönci Gábor</i> I/A
	<i>Kovács Anna</i> I/A
	<i>Balogh Tamás</i> II/D
	<i>Jelenics Krisztina</i> I/A
	<i>Réti Zoltán</i> II/C
	<i>Jakabfi Júlia</i> I/A
	<i>Móga Gabriella</i> I/A

FRANCIA NYELVI VERSENY

Versenyzők száma: 14 első, 8 másodikos tanuló.

Helyezés	Név, osztály	A verseny témája
----------	--------------	------------------

Kiejtési verseny.

I. osztályosok:

I. díj: Halász Éva I/D
 II. díj: Horváth Erzsébet I/B
 III. díj: Bodai István I/B

II. osztályosok:

I. díj: Fesztbaum Anikó II/B
 II. díj: Szijjártó Zsuzsanna II/B
 III. díj: Szatai Júlia II/B
 Dícséret: Kézdi Katalin II/A
 Maros Judit II/A
 Makai Ildikó II/B
 Juhari Zsuzsanna II/B

NÉMET NYELVI VERSENY

Versenyzők száma: 12.

Helyezés	Név, osztály	A verseny témája
----------	--------------	------------------

Társalgás.

I. díj: Horváth Károly I/D
 II. díj: Soós Balázs I/D
 III. díj: Lukács Tibor I/D
 Dícséret: Szalay Lajos I/D

OROSZ NYELVI VERSENY

Helyezés	Név, osztály	A verseny témája
----------	--------------	------------------

Megosztott Utazás Budapestről Szocsiba.
 I. díj: (Grúzia bemutatása.)

IV/A osztály csoportja:

Botos Hajnal
 Cserepi Mária
 Karda Erika
 Márton Ágnes
 Matakovics György
 Padányi Éva
 Szilvássy Éva
 Zárbok Ottó
 Zsoldi Ildikó

III/A osztály csoportja: Az észt irodalom kistükre.

Kész Erika
 Fördös Katalin
 Hidvégi Kornélia
 Horváth Zsuzsanna
 Gyuris Géza

Észtország története.

II. díj: —

III. díj: —

I/B osztály csoportja:

Horváth Erzsébet
 László Erzsébet
 Bernáth Györgyi
 Bátonyi Györgyi

Harmadik évfolyamos tanulóink 1973. május 29-én jól sikerült történelmi vetélkedőt rendeztek. A szervezés és a rendezés munkájáért Kertész Béla, Urbán Ferenc és Vörös Csilla III/B osztályos tanulókat illeti a dícséret.

TANULMÁNYI EREDMÉNYEK AZ 1972/73-AS TANÉVBEN

I/A osztály (angol-orosz tagozat)

Becker Livia	5,0
Banyuska Magdolna	4,0
Bérci Péter	4,0
Csáki József	4,3
Csikós Ildikó	4,6
Esztegar Iván	3,6
Éltető Katalin	4,9
Finta István	3,9
Gárdos Zoltán	4,7
Gönci Gábor	4,0
Haas Zsuzsanna	3,3
Hoppe Mariann	4,3
Horling Katalin	4,2
Jakab Katalin	4,6
Jakabfi Júlia	4,0
Jánoska György	4,0
Jelenics Krisztina	4,6
Kállai Éva	4,5

Osztályfőnök: Bankó Károlyné

Kézdý Klára	4,5
Kompár Mária	3,0
Kovács Anna	4,6
Kovács Ildikó	4,7
Lénárt Mariann	4,4
Mirkovics Anikó	4,5
Mógor Gabriella	4,3
Paláncz Mária	4,5
Pércsy Zsuzsanna	5,0
Rév András	4,6
Solymosi Judit	5,0
Szabó Edit	3,6
Szabó Győző	4,6
Szabó Klára	4,3
Szántó Judit	4,8
Szelecki Zsófia	4,0
Végh Endre	4,0
Osztályátlag:	4,3

I/B osztály (általános tantervű)

Bányai Rita	4,3
Bátonyi György	3,6
Bernáth Györgyi	3,9
Bodai István	4,3
Csabay Zsolt	3,7
Cserge Dianna	3,3
Csikós Illés	3,5
Derdák Aranka	3,7
Fabu Katalin	4,5
Glázer Zsuzsanna	3,7
Halmágyi Péter	3,6
Horváth Erzsébet	4,9
Horváth Éva	3,6
Horváth Zsuzsanna	4,4
Ihm István	3,2
Jáger Attila	3,7
Kiss Zsuzsanna	3,9
Kovács Angéla	4,4

Osztályfőnök: Láng Ildikó

Kovács Gábor	4,1
Kupovics Márta	3,6
Kurucz Andrea	3,4
László Erzsébet	4,4
Majoros Judit	3,4
Makai Tamás	2,7
Miklós Katalin	4,4
Nádas István	3,4
Osváth Tamás	3,3
Papp Éva	4,0
Pálvolgyi Rita	4,4
Sebestyén Vera	4,0
Szabó Benjamin	3,6
Tarcsay Zoltán	4,0
Tóth Erika	4,0
Tóth Györgyi	4,4
Urbán Ágnes	4,2
Osztályátlag:	3,8

I/C osztály

(különleges matematikai tagozat)

Bátki Zsolt	4,3
Bella Erzsébet	4,4
Boros József (ismétel)	1,0
Csibra Gergely	4,0
Dankovics Viktor	4,1
Döngölő Ibolya	4,4
Flórea György	3,9
Fried Katalin	4,0
Jani Gábor	4,1
Jónás Béla	4,8
Juhász Csaba	3,5
Kiss Sándor	3,9
Kornis Kálmán	3,4
Krasznai Judit	4,6
Láng Béla	3,8
Miklós Dezső	5,0

I/D osztály (fizika tagozat)

Bauer Krisztina	4,7
Bozi Lajos	3,6
Dánielisz Zsuzsa	4,9
Deli Árpád	4,8
Fábián Gábor	4,1
Fehér László	4,3
Fiedl Lajos	3,4

Osztályfőnök: Bálint Judit

Mohácsi Kálmán	4,3
Molnár Tamás	4,3
Papp László	3,6
Pecze Zoltán	3,6
Pintér Ágnes	4,5
Rigó István	3,8
Ságody Lóránd	4,8
Somlai Zoltán	4,0
Takács Gábor	4,1
Tamás Gábor	4,0
Telek József	4,0
Varga Gábor	3,0
Vőneki Zsolt	4,3
Vrabély Attila	4,5
Kimaradt: Szőke László	
Osztályátlag:	4,0

Osztályfőnök: Pártos Vera

Lukács Tibor	4,3
Marcziszovszky László	3,8
Nemessányi Attila	3,6
Osztódi József	3,9
Pétery Zsuzsanna	4,4
Polyák József	3,5
Poznik Miklós	4,1

Grátz Endre (javít)	1,0	Reichardt Géza	4,0
Halász Éva	4,6	Reinhardt Attila	4,1
Hári Zsuzsanna	4,7	Ruffy Varga Gábor	4,2
Horváth Károly	4,6	Soós Balázs	4,1
Ivanics Zsolt	4,0	Szalai István	4,7
Kiss Borbála	3,8	Szalai Lajos	4,4
Kiss Tibor	4,2	Török Katalin	4,3
Komora János	3,9	Vámosy Ferenc	3,9
Kom Zsuzsanna	4,4	Várkonyi László	4,9
Krajcsi Tibor	4,4	Várnai Péter	4,2
Laczó László	4,2	<i>Osztályátlag:</i>	4,1

II/A osztály (angol-orosz tagozat)

Osztályfőnök: Istók Katalin

Abaházi Márta	4,5	Maár Judit	4,0
Asbót Júlia	4,7	Maros Judit	4,4
Borbély Zsuzsanna	3,6	Mathuny Anikó	4,6
Futó Anna	4,3	Mészáros István	4,4
Groholszky Judit	4,2	Molnár Erzsébet	4,0
Hargitay Emese	5,0	Nagy László	4,3
Herczog Zsuzsanna	4,3	Szabó Hilda	4,6
Józsa Natália	4,6	Szabó Katalin	4,0
Karsai Ilona Anna	3,4	Szaszkó Erzsébet	4,3
Kádár Erzsébet	4,0	Szilágyi Erzsébet	3,6
Kárpáti Denise	3,8	Szűcs Györgyike	3,7
Kárpáti Mária	4,0	Teleki Jolán (javít)	1,0
Kézdý Katalin	4,8	Tiszekker László	4,0
Knáb Magdolna	4,6	Tóth Margit	3,8
Kohári Zsófia	4,4	Vietorisz Ágnes	3,6

Konyher Ilona	3,3	Völgyi Tamás	4,3
Kormos Györgyi (javít)	1,0		
Krammer Klára	4,0		
Lepsényi Gabriella	3,4	<i>Osztályátlag:</i>	3,9

II/B osztály (általános tantervű)

Osztályfőnök: Dr. Mohácsy Lászlóné

Baranya Péter	3,0	Nagyfényi Violetta	4,1
Csendes Éva	4,5	Németh Gábor	3,2
Dettrich Csaba	3,0	Németh Ildikó	4,2
Dörnyei Ágnes	4,3	Petrovics Annamária	4,3
Fesztbaum Anikó	3,9	Pleszkán Éva	4,6
Holecz Ervin	3,0	Radics Zsuzsanna	4,3
Horváth Márta	3,5	Sólya Éva	4,2
Juhari Zsuzsanna	4,0	Stánits Sándor (javít)	1,0
Kalmár Irén (javít)	1,0	Szabó Enikő	3,7
Kerényi Tibor	3,3	Szatai Julianna	3,6
Kertész János (javít)	1,0	Szíjjártó Zsuzsanna	3,8
Kimmel Edit	3,1	<i>Szilágyi Hedvig</i>	4,9
Kipilla György	3,5	Tinódi Imre	3,1
Koudela Edit	3,5	Tompa Zsuzsanna	3,3
Kovács László	4,4	Tóth András	3,5
Laky Zoltán	3,2	Tóth Gyula	3,7
Leichtner Tamás	4,3	Törköly Róbert	2,7
Makra Ildikó	4,4	Zártos Judit	4,3
Mihalek Lajos	4,0		
Nagy Ilona	4,5	<i>Osztályátlag:</i>	3,5

II/C osztály		Osztályfőnök: Vrabély Armandné	
(különleges matematika tagozat)			
Beck László	3,9	Réti Zoltán	4,7
Éltető László	4,8	Rozgonyi Zsuzsanna	4,0
Fekete Elvira	4,2	Szabó Zsolt	3,3
Ferenczy Tibor	3,3	Szeceői Sándor	3,6
Geréb Erzsébet	4,6	Szelezcki György	4,3
Jakab Tibor	3,7	Tokodi Jenő	4,6
Kovács Péter	3,0	Tóth Csaba	4,0
Kuti Julianna	3,9	Törő István	3,5
Lelkes András	3,8	Törő László	3,8
Medgyesi András	3,4	Vajda László	4,2
Németi Ildikó	3,9	Weizer Gusztáv	3,3
Pálmai Péter	3,1		
Polyák Ildikó	4,3	Osztályátlag:	3,8

II/D osztály (fizika tagozat)		Osztályfőnök: Koroknay Istvánné	
Albu László	3,5	Nagy Péter	4,0
Arany László	4,4	Nád János	3,7
Balogh Tamás	4,7	Novák István	3,3
Balogh Zoltán	4,1	Pintér Tibor	4,1
Berki Ildikó	4,3	Simonfi Sándor	4,1
Bognár Sándor	4,0	Somodi Tibor	3,6
Borsi András	3,9	Spányik László	4,2
Demjén Zoltán	4,3	Süveges Péter	3,3
Farkas István	4,3	Szabó Antal	3,9
Groma István	4,3	Szabó György	4,0

Hamza István	4,0	Nagy Károly	3,5
Hámori Miklós	4,3	Szabó Ildikó	3,4
Helmich Tibor	4,0	Szumelidisz Sándor	5,0
Kákonyi József	4,3	Szűcs Erika	4,0
Kálmán Éva	4,4	Tasnádi Ágnes	4,1
Kéger Ferenc	3,6	Tolnai Tibor	3,4
Kokas Ignác	4,4	Vitál István	3,6
Magyar László	4,3	Zsótér István	4,0
Merényi Péter	3,6	Osztályátlag:	3,9

III/A osztály		Osztályfőnök: Dobos Gábor	
(különleges orosz tagozat)			
Balogh Erzsébet	3,1	Kovács Ágnes	4,8
Barna Judit	4,9	Krivánszky Ildikó	4,2
Dóczy Éva	3,2	Liebermann Klára (javít)	1,0
Fabcsó Ágnes	5,0	Marosszéki Anna	4,4
Fördös Katalin	3,5	Marosvölgyi Katalin	4,2
Gajdics Katalin	4,1	Novák Éva	4,6
Gálffy Attila	3,5	Pató Györgyi	4,5
Gyuris Géza	4,8	Piedl Ervin	3,4
Hári Éva	4,2	Szabó Zoltán	4,0
Hídvégi Kornélia	3,3	Szalay Ágnes	3,9
Horváth Zsuzsa	3,8	Szilágyi Hedvig	4,5
Hulé Mária	3,1	Takács Ágnes	4,1
Kassowitz Tünde	4,6	Takács Gyöngyi	3,0
Kende Gábor (javít)	1,0	Turcsányi József	4,1
Kész Erika	3,2	Vass Magdolna	3,2
Kompaktor Emília	3,5	Osztályátlag:	3,7

III/B osztály (általános tantervű)		Osztályfőnök: Dr. Tegye Imréné	
Baki Erzsébet	3,6	Makk Katalin	3,9
Bolla Ágnes	3,2	Mohácsy András	3,6
Brezányi Beatrix	4,5	Nádor Zsuzsa	3,5
Buday József	3,0	Oláh Gabriella	3,6
Cserepkai Klára	4,6	Posza Anna	4,3
Doró Tamás (javít)	1,0	Romácz Márta (javít)	1,0
Farkas Katalin	3,6	Sóki Edit	4,0
Fekete Gyula	4,0	Sólyom Mária	3,5
Fekete István	2,8	Somogyi Mária	4,0
Filó Imre	3,1	Székely Gábor	3,0
Földi Gábor	3,3	Szűcs Attila	2,8
Hetényi László (ismétel)	1,0	Szűcs István	3,9
Horváth Imre	2,7	Szappanos Attila	4,2
Kertész Béla	3,4	Urbán Ferenc	3,9
Király Róbert	3,9	Vadla Viktor	3,6
Kom Mária	3,8	Vörös Csilla	4,4
Kucharovic Piroska	4,4		
Magyar László	3,6	Osztályátlag:	3,4

III/C osztály (különleges matematika tagozat)		Osztályfőnök: Dr. Győrvári Istvánné	
Borbély Albert	3,5	Lakner Péter	3,3
Boros Péter (javít)	1,0	Lepcsényi Gyula	3,4
Butor Dezső	3,3	Meszéna Géza	4,0
Czirok Gábor	3,4	Molnár Mária	3,3
Dézi László	3,5	Molnár György	4,6
Dolmányos Zsuzsanna	3,7	Müller Mariann	3,7

Fabu Ágnes	3,3	Nagy Csaba	4,0
Fazekas László	4,0	Petőcz György	3,7
Fodor András	3,7	Szalay Péter (javít)	1,0
Fördös József	4,0	Szőllős László	3,8
Gábos András (javít)	1,0	Tarnawa Anna	3,9
Juhari Katalin	3,9	Uzonyi György	3,6
Kelen Gábor	3,9	Zahalka Géza	3,6
Keresztes Iván	3,1		
Kuhár György	3,6	Osztályátlag:	3,4

III/D osztály (fizika tagozat)		Osztályfőnök: Gartner Éva	
Aranyosi Judit	3,0	Ötvös János	3,2
Bácskay Nóra	4,0	Paizs Nóra	3,8
Bíró Tamás	4,9	Pálmai Kálmán	4,1
Bohunka Tivadar	3,1	Patay Ágnes	4,0
Bokányi Zoltán	4,0	Petőcz Gábor	4,3
Boross László	4,1	Pongó György	4,1
Czikó Miklós	3,8	Rédly Béla	4,2
Deli Zoltán	4,2	Szakács Judit	4,1
Egri Zoltán	4,1	Szanyi Tibor	4,2
Fodor Erzsébet	3,9	Szkupien Rudolf	4,5
Harangi Ágnes	4,1	Szmodis Péter	4,8
Kiss Erzsébet	3,6	Takáts Alajos	4,3
Koczka György	3,9	Tamás Antal	3,2
Lukács Rezső	4,4	Tóth István	4,6
Miklós Barnabás	3,4	Wagner László	4,5
Nap Sándor	3,9	Zádor István	3,3
Németh Tibor	4,3	Osztályátlag:	4,1

<i>IV/A osztály</i>		<i>Osztályfőnök:</i>	
<i>(különleges orosz tagozat)</i>		<i>Dr. Hamar Józsefné</i>	
Antal Beatrix	3,7	Németh Aranka	3,9
Barát Júlia	4,7	Padányi Éva	4,4
Benedek Katalin	4,2	Szabados Júlia	3,5
Botos Hajnalka	3,1	Szecsődy Péter	3,4
Cserepi Mária	3,3	Szilvássy Éva	3,8
Dárdai Júlia	3,5	Szöllősi Ágnes	3,6
Délceg Katalin	4,1	<i>Terjéki Tünde</i>	4,5
Entz Boldizsár	3,4	Török Györgyi	4,0
Gyuska Györgyi	3,7	<i>Várszegi Ágnes</i>	4,5
Halász Csilla	2,7	Virág Mária	3,7
Horváth Ildikó	3,6	<i>Winand Ágnes</i>	4,8
<i>Horváth Mária</i>	4,5	Wirth Ádám	3,8
Jászberényi Katalin	4,0	<i>Zárbok Ottó</i>	4,5
Karda Erzsébet	3,8	Zsoldi Ildikó	3,9
Kocsis Aranka	3,8	<i>Kimaradt:</i>	
Lépesfalvi Zoltán	4,1	Oblath Péter	
Lestár Györgyi	4,0	Veszprémi Erzsébet	
Márton Ágnes	3,9		
<i>Matakovics György</i>	4,5	<i>Osztályátlag:</i>	3,8

<i>IV/B osztály (általános tantervű)</i>		<i>Osztályfőnök: Kenyeres Zoltánné</i>	
Bagi Katalin	3,4	<i>Sághy Judit</i>	4,5
<i>Balázs György</i>	4,5	Séfer Ferenc	3,2
<i>Bozzai Rita</i>	5,0	Sikesdi Rozália	4,2
Csepiga Éva	3,8	Somogyi Ágnes	3,8
Fröhlich Erzsébet	4,0	Soós Klára	3,8

Fülöp László	3,9	Séfer Ferenc	3,2
Füredi Gyula	4,1	Sikesdi Rozália	4,2
Jagoschitz Katalin	3,5	Somogyi Ágnes	3,8
Jurka Rozália	3,9	Soós Klára	3,8
<i>Kalapács János</i>	4,5	Schober Zsuzsanna	3,4
Katona Edit	4,2	Szabados Krisztina	3,7
Kelemen József	3,1	Szabó Ágnes	3,5
Keresztes Mária	4,3	Szabó Gyöngyi	4,2
Koncz István	3,6	Szabó Mária	3,5
Máté Ágnes	4,0	Szabó Márta	4,4
Mosánszky Zsuzsanna	3,6	Szabó Márta Éva	4,1
Németh Mária	3,7	Szekula Gábor	3,4
Nyikos Ilona	4,2	<i>Tóbel Zsuzsanna</i>	4,6
Pataki Judit	4,2	Tőkés Jolán	4,0
Puruczky Klára	3,5	Varga Tamás	3,4
Sághy Judit	4,5	Szendrői Péter	3,0
		<i>Osztályátlag:</i>	3,8

<i>IV/C osztály</i>		<i>Osztályfőnök: Rácz Lajos</i>	
<i>(különleges matematika tagozat)</i>			
Bodnár Ferenc	3,6	<i>Molnár Lajos</i>	4,7
Császár Gyula	4,3	Muck Tibor	4,4
Cséplő Gábor	4,0	<i>Nagy Zoltán</i>	4,8
<i>Deák Péter</i>	4,8	<i>Oláh Vera</i>	5,0
Fehér János	3,4	<i>Pallagi Dezső</i>	5,0
Frank Rózsa	4,3	<i>Párkány Katalin</i>	4,5
<i>Frey Gábor</i>	4,5	Rédei Ottó	3,5
Gulyás József	4,1	Siegl Attila	4,2
Haty Sándor	3,2	<i>Szalai-Dobos István</i>	4,5
<i>Hrivó Árpád</i>	4,8	<i>Szentpéteri József</i>	4,8
Kasza Éva	4,0	Tokody László	4,1

Kémeri Viktória	4,8	Tóth Annamária	4,3
Lontai Mária	4,4	Varga Mária	4,6
Lőrincz András	4,4	Kimaradt:	
Marcsik Rómeo	4,0	Lapis Judit (a tanév végén	
Mizsei Kálmán	4,3	osztályozó vizsgát tett).	
Molnár Ferenc	3,3	<i>Osztályátlag:</i>	4,3
<i>IV/D osztály (fizika tagozat)</i>		<i>Osztályfőnök: Hubert Györgyné</i>	
Bagi András	3,5	Kovács Sándor	4,3
Baka Edit	4,1	Kövesd Vera	3,2
Balogh Iván	4,2	László Márta	4,5
Balpataki Imre	4,0	Lorsch András	4,1
Baracsi László	4,2	Makai László (javít)	1,0
Bánai Györgyi	3,9	Molnár István	4,4
Bedő Imre	3,7	Neltz János	3,5
Bende Rozália	3,1	<i>Pressburger Ferenc</i>	4,5
Bogdán László	3,8	Rapant Henriette	3,4
Csintalan Sándor	3,5	Réti Zsolt	3,7
Dobor Gábor	3,7	Somló András	4,5
Dunajszki Zsuzsanna	3,9	Somos Éva	4,2
Farkas Tibor	4,2	Szabó István	3,2
Fekete Szilveszter	3,6	<i>Szilágyi László</i>	4,5
Galántha György	3,6	Tarnai Gyula	4,1
Gilvácsi Zsuzsanna	3,7	<i>Tárczy Péter</i>	5,0
Guttmann Angéla	4,6	Urbancsek László	4,1
Jakab Gábor	4,5	Varga András	4,5
Kálmán Ferenc	4,1	Varga György	4,6
Kovács Péter	4,0	<i>Osztályátlag:</i>	3,9

ÉRETTSÉGI VIZSGÁK 1972/73-BAN

IV/A osztály (különleges orosz tagozat) 1973. június 14-én

Jelesen megfelelt:

Barát Júlia, Horváth Mária, Matakovics György, Padányi Éva, Winand Ágnes, Zárbok Ottó

Jól megfelelt:

Antal Beatrix, Benedek Katalin, Gyuska Györgyi, Jászberényi Katalin, Karda Erzsébet, Kocsis Aranka, Lépesfalvi Zoltán, Lestár Gyöngyi, Szecsődi Péter, Szilvási Éva, Terjéki Tünde, Várszegi Ágnes, Virág Mária, Wirth Ádám, Zsoldi Ildikó

Közepesen megfelelt:

Cserepi Mária, Dárdai Júlia, Délceg Katalin, Entz Boldizsár, Horváth Ildikó, Márton Ágnes, Németh Aranka, Szabados Julianna, Szöllősi Ágnes, Török Györgyi

Megfelelt:

Botos Hajnalka

Javít:

Halász Csilla (történelemből)

Az érettségi átlaga rendűség szerint: 3,72

IV/B osztály (általános tantervű): 1973. június 14-én

Jelesen megfelelt:

Balázs György, Bozzai Rita, Füredi Gyula, Jurka Rozália, Szabó Márta I., Tóbel Zsuzsanna

Jól megfelelt:

Csepiga Éva, Fülöp László, Kalapács János, Katona Edit,

Kelemen József, Jagositz Katalin, Keresztes Mária, Konez István, Máté Ágnes, Németh Mária, Nyikos Ilona, Pataki Judit, Sággy Judit, Sikesdi Rozália, Somogyi Ágnes, Soós Klára, Szabados Krisztina, Szabó Gyöngyi, Szabó Márta II., Szendrői Péter

Közepesen megfelelt:

Bagi Katalin, Fröhlich Erzsébet, Mosánszky Zsuzsánna, Puczkzy Klára, Séfer Ferenc, Schober Zsuzsánna, Szabó Ágnes, Szabó Mária, Szekula Gábor, Tökés Jolán, Varga Tamás

Megfelelt:

Elekes Katalin

Az érettségi átlaga rendűség szerint: 3,84

IV/C osztály (különleges matematika tagozat) 1973. június 20-án

Jelesen megfelelt:

Császár Gyula, Deák Péter, Frank Rózsa Erzsébet, Frey Gábor, Hrivó Árpád, Kémeri Viktória, Lőrincz András, Molnár Lajos, Nagy Zoltán, Oláh Vera, Pallagi Dezső, Párkány Katalin, Siegl Attila, Szalai Dobos István, Szentpéteri József, Tóth Annamária

Jól megfelelt:

Bodnár Péter, Cséplő Gábor, Gulyás József, Lapis Judit, Lontai Mária, Marcsik Rómeó, Mízsei Kálmán, Muck Tibor, Tokody László, Varga Mária

Közepesen megfelelt:

Fehér János, Haty Sándor, Kasza Éva

Megfelelt:

Molnár Ferenc

A teljes vizsgát megismétli:

Rédei Ottó

Az érettségi átlaga rendűség szerint: 4,25

IV/D osztály (fizika tagozat)

1973. június 7-én

Jelesen megfelelt:

Balogh Iván, Somló András, Tárczy Péter, Urbancsek László, Varga András, Varga György

Jól megfelelt:

Bagi András, Baka Edit, Balpataki Imre, Baracsi László, Bánai Györgyi, Bedő Imre, Bogdán László, Dunajszki Zsuzsánna, Farkas Tibor, Guttman Angéla, Jakab Gábor, Kálmán Ferenc, Kovács Péter, Kovács Sándor, László Márta, Lorsch András, Molnár István, Neltz János, Pressburger Ferenc, Somos Éva, Szilágyi László, Tarnai Gyula

Közepesen megfelelt:

Csintalan Sándor, Dobor Gábor, Fekete Szilveszter, Galántha György, Gilvácsi Zsuzsánna, Rapant Henriette, Réti Zsolt, Szabó István

Megfelelt:

Bende Rozália, Kövesd Veronika

Az érettségi átlaga rendűség szerint: 3,86

ÉRETTSÉGI EREDMÉNYEK rendűség szerint

Osztály	Jeles	Jó	Közepes	Megfelelt	Javít egy tárgyból	A vizsgát megismétli	Átlag
A	6	15	10	1	1	—	3,72
B	6	20	11	1	—	—	3,84
C	16	10	3	1	—	1	4,25
D	6	22	8	2	—	—	3,86
Összesen	34	67	32	5	1	1	3,91

STATISZTIKA 1972/73-RÓL

Beiratkozott tanulók száma: 541 Iskolai tanulmányi átlag (rendű-
Osztályozott tanulók száma: 533 ség szerint): 3,86

A tantárgyak átlageredménye:

Magyar irodalom	3,7	Fizika	3,5
Magyar nyelv	3,7	Fizika mérési gyakorlat	4,8
Történelem	3,9	Biológia	4,1
Orosz nyelv	3,3	Pszichológia	4,5
Angol nyelv	3,8	Kémia	3,8
Francia nyelv	3,7	Földrajz	4,1
Latin nyelv	3,7	Programozás (IV/C)	4,0
Német nyelv	3,4	Világnézetünk alapjai	4,3
Olasz nyelv	3,3	Testnevelés	4,5
Matematika	3,3	Ének	4,5
Matematika gyakorlat	3,7	Gyakorlati foglalkozás:	
műszaki rajz	4,4	gépírás	4,7
Rajz és műalkotások elemzése 4,4			

Elégtelen tanulók száma:

Egy tárgyból javít	10
Két tárgyból javít	4
Ismétel	2

Az elégtelenek száma tantárgyanként:

Magyar irodalom	1	Matematika	10
Történelem	2	Fizika	3
Orosz nyelv	4	Kémia	1
Francia nyelv	1	Biológia	1
Német nyelv	1	Műszaki rajz	1

A FELSŐOKTATÁSI FELVÉTELI EREDMÉNYEK 1972-BEN

1972-ben Magyarországon a felsőoktatási intézményekbe felvételt nyert a gimnáziumot végzettek 26 százaléka, a Berzsenyi Gimnáziumból a végzett növendékek 46%-át vették fel! Részletezve: a Berzsenyi Gimnáziumból felsőoktatási intézménybe felvételre

	jelentkezők felvettek		Megjegyzés
Külföldi ösztöndíj	6	1	Más felsőokt. intézménybe is jelentkeztek.
Művészeti főiskolák	7	1	3 fő más felsőoktatási intézménybe is jelentkezett.
Tiszti főiskola	1	—	Más felsőokt. intézménybe is jelentkezett.
Jog	6	1	
Bölcsészettudományi karok	18	7	
Természettudományi karok	18	9	
Közgazdaságtud. egyetem	18	9	
Orvosi egyetemek	5	2	
Műszaki egyetemek	22	14	
Agrárfelsőoktatás	4	3	
Gazdasági főiskolák	8	2	
Műszaki főiskolák	4	8	Többen eredetileg műszaki egyetemre jelentkeztek.
Tanárképző főiskolák (a TF is)	5	3	
Tanító és óvónőképző	7	4	
Összesen:	117	64	

(mert tíz fő 2 (a jelentkezettek 54%-a, a sikerrel felsőoktatási érettek 50%-a, az összes végzett ne-intézménybe is gyedikesek 46%-a) jelentkezett)

A felvettek között a fellebbezés után felvettek adatai is szerepelnek!

TARTALOMJEGYZÉK

Iskolánk 115 éve — — — — —	3
<i>A tanulóifjúság és a tanári testület közös munkája</i>	
KISZ szervezetünk az 1972/73-as tanévben — — —	5
Tanulóink munkáiból — — — — —	6
Szakköreink és Önképzőkörünk — — — — —	46
Rendkívüli tárgyak — — — — —	52
Az 1972/73-as tanév sportmunkája — — — — —	53
Honvédelmi nevelésünk — — — — —	62
<i>A szülői munkaközösség</i>	
A szülői munkaközösség tevékenysége — — — —	65
<i>A tanári testület és iskolánk többi dolgozója</i>	
A tanári testület — — — — —	68
Iskolánk volt tanárai (1958 óta) — — — — —	72
<i>Eredményeink</i>	
Országos versenyek — — — — —	76
Berzsenyi díjasaink — — — — —	82
Rózsa Ferenc-díj — — — — —	83
Házi pályázataink, versenyek és vetélkedőink — — —	84
Tanulmányi eredmények az 1972/73-as tanévben — —	92
Érettségi vizsgák 1972/73-ban — — — — —	103
Statisztika 1972/73-ról — — — — —	106
Felsőoktatási felvételi eredmények 1972-ben — — —	107
Tartalomjegyzék — — — — —	109